

mo dicit alterationē et dispoſitionē materie per q̄litates per q̄s fit alteratio anteq̄ forma ſub alio educat. et ſic eſt motus: q̄ illa ſit in tempore. Alio modo ſumit̄ p inductionē et introductione inſtantanea: et ſic genera tio non eſt motus: et ſic ſumitur proprie: nec eſt mo tus ſed mutatio.

¶ Explicit Expoſitio domini Egidij Romani in li brum Sex principiorum Gilberti porretani.

¶ Incipit liber primus per lermenias
Aristotelis cum expoſitione domi ni Egidij Romani.

Primum oportet conſtituere quid ſit nomen: et quid uerbum. Po ſtea quid eſt negatio: et affirma tio: et enunciatio: et oratio.

Secundum q̄ ult philo

ſophus tertio de anima. tri plex eſt operatio intellectus. Una eſt ſimpliciu q̄d itatū

Triplex
e opauo
intellu

apprehenſio. Secūda apprehenſarū compositionū. Tertia diſcurſus ad conſiſiones. De his que per tinent ad primam operationem. ſ. de ſimplicibus qui ditatibus determinat in libro predicamentorū. De his que ad ſecūda pertinent determinatur in libro ſto. De his que ad tertia pertinet determinatur per totaz logicā nouam. Sic patet: q̄ iſte liber immediate debet ordinari poſt librum predicamentorū. Ideo cōtinuatur ſic. Superius determinatū eſt de ſimplici b̄ q̄d itatib̄. hic intēdit determinare de cōpōne ſim pliciu quid itatū: ſcilicet de enūciatione ſiue it̄erpre tatione. Et in hoc patet ſubiectū huius libri. ſ. it̄erpre tatio. Unde per lermenias eſt nomen grecum. et dicitur a per: quod eſt de. et ermenias quod eſt it̄erpre tatio: quaſi liber de it̄erpretatione: quia greci addunt p̄poſitionē genitiuo cū careant ablatiuo. ¶ Et ſi obiciat it̄erpretatio eſt locus dialectic⁹. ergo non eſt ſubiectum in hoc libro. ¶ Dicendum q̄ lo cus dialecticus eſt prout vnum nomen exponit per alia nomina: ut philo per hoc q̄d eſt amator ſapientie ſed in hoc libro eſt ſubiectū prout eſt idem q̄d enū ciatio. Unde neq̄ nomē per ſe neq̄ uerbum dicitur it̄erpretatio que ſunt partes it̄erpretationis: et it̄erpretatio idē eſt q̄d enunciatio. his viſis ad diui ſionē libri accedamus. ¶ Diuidit aut in duo: ſcilicet in probemū et tractatū. ſecūda ibi. ¶ Sunt aut. ¶ Pri ma in duo uel in tria. Primum ponit probemū. quantum ad partes materiales. ſecundo quantum ad partes ſubiectiuas. tertio quantum ad ſubiectum. ſe cūda ibi poſtea quid ſit negatio. Tertia ibi et enū ciatio et orō. ¶ Illa pars ſunt aut. ¶ habet duo. primū facit tractatū de ſignificatione uocū. ſecundo pro ſequitur uoce ſignificatiua. ſecūda ibi nomē. ¶ Pri ma in duo. primo ponit ſignificationē uocū. ſecun do dat differentiam ſignificationis uocū. ſecūda ibi eſt aut quē admodū. ¶ Prima in duo. primo ponit ſignificationē uocū. ſecundo oſtendit qua lis ſignificatio eſt illa. ſecūda ibi Quē admodū neq̄ littere. ¶ Secūda in tria. nā primo ponit et oſten dit qualis ſignificatio eſt illa. et dicit q̄ uoces nō ſūt eedem apud omnes. Secūdo dicit q̄ ſimilitudines

De
Solo

et res ſunt eedem apud omnes. Tercio remouet du bium. ſecūda ibi. ¶ Quorū autem he. Tertia ibi de his quidē. ¶ Sequitur illa pars eſt autē. et habet duo. Primo ponit differentiam inter ſignificatiōes uocū penes intellectum. ſecundo manifeſtat illā dif ferentiam. ſecūda ibi. ¶ Circa compositionē. ¶ hec ſecū da in duo. Nam primo manifeſtat quod dixit de in tellectu. ſecundo quātū ad hoc q̄d dixit de uoce. ſecūda ibi. ¶ Nomina ergo. ¶ hec ſecūda in duo. Nā primo manifeſtat de uoce. ſecundo declarat hoc per ſignū. ſecūda ibi. ¶ huiusmodi autem ſignū. ¶ hec eſt diuiſio lectionis et c. ¶ In prima parte ponit au ctor probemū. Item nota: q̄ primū dicitur du pliciter. vno modo primū dicitur illud ante quod ni hil eſt: et ſic ſolus deus eſt primus. Alio modo pri mū in quo genere: ſcilicet poſt quod eſt aliquid: et ſic capitur hic. pponit ergo auctor in probemū illa de quibus intendit poſtea determinare. ſ. ſubiectum et partes ſubiecti. Et ideo primo dicit auctor ponēdo probemū quantum ad partes materiales dicens: q̄ oportet: id eſt conuenit primū conſtituere: id eſt diſi nire quid nomen quid uerbū. Et poſtea quantum ad partes ſubiectiuas quid eſt affirmatio et nega tio. Nam hec ſunt ſpecies enunciationis. Ideo di cuntur partes ſubiectiue: poſtea quid enunciatio que eſt ſubiectum. poſtea quid oratio que eſt genus ſubiecti.

De
biſa
dici

¶ Sunt ergo ea que ſunt in uoce carū que ſunt in anima paſſionum note.

¶ Notādū dicit expoſitor: ſi animal eſſet ſolitarium. ſufficeſſent ſibi paſſiones animi: ſed quia eſt animal ſociale per naturā indiguit uocibus: ut alijs exp̄me ret mētis cōceptū. ¶ Alter⁹ nota q̄ ſi homo utre tur ſola cognitione ſenſitiua que eſt hic et nunc: ſuffe ciſſent ſibi uoces. ſ. q̄ ipſe uti cognitionē it̄ellectiua que abſtrahit ab hic et nunc. nā homo eſt ſolici tuſ non ſolū de preſentibus: ſed etiam de abſentibus et futuris: ideo indiguit uſu ſcripturę: ut abſentibus p ſcripturam notificaret mētis cōceptum. ¶ Ulte rius nota q̄ illa quatuor nomina: ſcilicet paſſio: ſimi litudo: intellectus: et cōceptus idē penitus ſignifi cant: ſed a diuerſis proprietatibus imponitur. nā ſimilitudo rei prout imprimitur per quandam im preſſionem in anima dicitur paſſio: non prout eſt rei abiectio: ſed prout eſt rei perfectio: et ſimilitudo dicit per comparisonem ad reſ cuius eſt ſimilitudo: ſed prout eſt in intellectu dicitur intellectus: prout ab eo apprehenditur dicitur cōceptus. ¶ Ulterius nota q̄ illa quatuor ſe habent per ordinem littere uoces: ſimilitudines: et res: littere ſunt note uocū: et uoces ſunt ſignificare a litteris: et ſunt ſigna paſſionum: paſſiōes ſunt ſignate a uocibus: et ſunt ſigna rerū et res ſunt ita ſignate: q̄ non ſunt ſigna. Adodo his notatis ecce ſententiam. Dixerat eſſe determinādū de nomine et uerbo: que ſunt uoces ſignificatiue. ergo debet exponere ſignificationem uocū: et p̄pter hoc concludendo dicitur illatiue ex predictis: q̄ ea que ſunt in uoce: id eſt quedam uoces ſunt note: id eſt ſigna paſſionū que ſunt in anima.

Euri
hoi
fit

Ea
hoi
priu
gear

¶ Et ea que ſcribuntur: eorū que ſunt in uoce.

¶ Illa littera legit̄ duobus modis. Vno modo ſic ad manifeſtandum per ſimile. Dictum eſt: q̄ uoces ſunt note paſſionum. ita ponit ſimile ſicut ea que ſcri buntur: id eſt littere ſunt note uocū. Alio modo p̄ prie in ſcripto dicitur elementata in prolatione: di

cimus q̄ continuando orationem significationis intendit q̄ sicut uoces: id est nomina z uerba: que sunt in prolatione sunt signa passionum: que sunt in anima: sicut ea que scribuntur: id est nomina z uerba que sunt in scripto sunt signa eorum que sunt in uoce: id est uerborum z nominum que sunt in prolatione. Et nota: quare dicit ea que sunt in uoce: z nō dicit uoces. Unomodo dicitur q̄ dicit ea que sunt in uoce: ad denotandum conclusionem particularem: scilicet q̄ quedam uoces significant z non omnes. Aliomodo dicitur ex quo est uox in mēte in scripto in prolatione: ut appropriet dictus suus dicit ea que sunt in uoce: id est uoces que sunt in prolatione sunt signa passionum. Aliomodo dicitur ea que sunt in uoce: id est nomen z uerbum: que sunt in ipsa uoce significationis: sicut res artificialis est in re naturali: sicut lectus in ligno: ita nomen z uerbum que sunt in uoce sicut res artificialis in naturali sunt signa passionum que sunt in anima zc.

¶ Et quemadmodum nec littere omnibus eedem: sic nec eedem uoces.

¶ Hic ostendit qualis est significatio uocis: scilicet q̄ est ad placitum z non a natura: z intendit talem rationem. Illud quod est a natura est idem apud omnes sed uoces non sunt eedem apud omnes: sicut neq̄ littere: ergo uoces non significant naturaliter: sed ad placitum. Et dicit expositor q̄ probat de uocibus q̄ non sunt eedem per ipsas litteras. Nam de litteris nulus dubitauit q̄ essent eedem apud omnes. Nam eorum formatio est per artem: sed de uoce cum naturaliter formata sit dubitauerunt: utrum naturaliter significaret. Et hoc probat per similitudinem litterarum q̄ non sunt eedem apud omnes: quia sicut littere non sunt eedem omnibus: sic neq̄ uoces eedem. Quedam uoces ut ille que naturaliter significantur sunt eedem.

¶ Quorum autem he primorum sunt note: eedem omnibus anime passionibus sunt: z quorū he similitudines res etiam eedem.

¶ Postq̄ dixit q̄ uoces non sunt eedem: modo dicit q̄ passionibus in anima sunt eedem apud omnes. Nam idem est asinus apud nos z apud grecos: similiter z similitudo asini est eadem. Construe sic: aut pro sed: passionibus anime sunt eedem omnibus quorum: id est quarum primarum passionum he: scilicet uoces sunt note: z res etiam sunt eedem omnibus: quorum id est quarum rerum he: scilicet passionibus sunt similitudines. ¶ Contra hoc arguitur: q̄ passionibus non sunt eedem omnibus. Nam per vnam orationem diuersi possunt habere diuersas sententias: hoc soluit Boetius. Et dicit q̄ Aristoteles uocat passionem simplicem conceptum qui habetur per dictionem vnam: z non per orationem. ¶ Sed ulterius contra hoc arguitur. Nam vna dictio sicut canis potest constituere intellectum pro diuersis passionibus: z sic non erit passio eadem apud omnes. Et ad hoc dicit expositor q̄ philosophus non intelligit ponere idēitatem similitudinis ex parte uocis: sed ex parte ipsius rei. Unde non intelligit auctor quin ex vna uoce possint diuersa concipi: sed intelligit q̄ sicut est eadem res apud omnes: sic similitudo ipsius rei est eadez apud omnes: nam sicut asinus est idem apud omnes: ita z similitudo asini est eadem apud omnes.

¶ De his quidem igitur dictus est in his que dicta sunt de animalibus alterius enim est negocij.

¶ Hic remouet dubium. Credet aliquis q̄ ipse uellet determinare de istis passionibus. Et dicit q̄ in libro de anima determinatum est de istis bene alterius est negocij q̄ presentis.

¶ Est autem quemadmodum in anima aliquoties quidem intellectus sine uero uel falso. aliquoties autem cui iam necesse est horum alterum inesse: sic etiam in uoce.

¶ Hic philosophus ponit differentiam significationis uocum: z quia similitudines sunt preambula ad uoces ex diuersitate similitudinum dat diuersitatem ipsarum uocum zc. ¶ Notandum (ut primo dictus est) duplex est operatio intellectus simplicium quidditatum apprehensio: z illa est sine uero z falso: ut cum aliquis intelligit homines. Alia operatio est simplicium quidditatum compositio: z tunc necesse est alterum esse ibi: scilicet ueritas uel falsitas: ut signum respondeat signato: oportet sic esse in uoce: ut quidam sint sine uero z falso: z quedam cum uero z falso.

¶ Circa compositionem enim z diuisionem est falsitas ueritasq̄.

¶ Hic manifestat quantum ad hoc quod dixit de intellectu: scilicet q̄ intellectus aliquando est sine uero z falso: aliquando cum uero z falso. Et videndū (ut dictū) q̄ duplex est operatio intellectus. Una est simplicium apprehensio. Alia est apprehensarum compositio. Unde dicit philosophus circa istam secundā operationem: scilicet circa compositionem uel diuisionem consistit ueritas uel falsitas: relinquendo q̄ circa primam operationem non consistit ueritas uel falsitas. Et est compositio quando intellectus comparat vnum conceptum alteri apprehendens idēitatem rerum quarum sunt conceptus. Et hoc potest esse uere ut homo est animal: uel false: ut homo est asinus. Diuisio postq̄ intellectus comparauit vnum conceptum alteri apprehendens diuersitatem rerum quarum sunt conceptus: z hoc uel false uel uere: ut homo non est asinus. false: ut homo non est animal. z sic circa diuisionem z compositionem consistit ueritas uel falsitas: sicut declaratum est in utraq̄ ut patuit.

¶ Nomina igitur ipsa: z uerba consimilia sunt sine compositione uel diuisione intellectui: ut homo: uel album: quando non additur aliqd. Neq̄ enim adhuc uerum uel falsum est.

¶ Hic declarat illud quod dixit ex parte uocis. Unde concludit ex predictis q̄ solum circa compositionem uel diuisionem consistat ueritas uel falsitas in intellectu: ex hoc sequitur q̄ nomina z uerba diuisiu accepta que assimilantur ipsi intellectui qui est sine compositione z diuisione non significant uerum z falsum ut homo: uel legit: nisi addatur esse uel non esse: nam tunc significant uerum uel falsum. neq̄ est obiectio si dicam: quis natat in equore: piscis: quia piscis non facit pfectā orationem nisi per respectum ad uerbum primo positum: neq̄ de uerbis prime uel secunde persone: quia ibi intelligitur determinatum suppositum: ut ego: tu.

¶ Huius autem signus est: hircoceruus enim significat aliquid: sed quod nondum uerum uel falsum sit: si esse uel non esse non addatur: uel simpliciter: uel sū tempus.

¶ Hic auctor pbat per signus: q̄ noia z vba diuisiu sumpta nō significant uerū uel falsum. Et pōt formari talis rō. Si illud qd magis uidei 1esse z nō 1est: neq̄ illud 1 quod minus: sed magis uideretur q̄ si aliquid

zfm ā
a riam
itur

ir uox
i data

ā cur
scr
ira idt
at

Boetius
eadem
pcedes
ad oco:
quedam
yo non,

Dub5

Solutio
Boetij.

Solutio
Boetij.

Solutio
obiectio
nis tacite

nomen significaret uerum uel falsum: hoc esset nomen compositum: sed tamen nomen compositum ut hircoceruus bene significat aliquid: sed non uerum uel falsum: nisi addatur esse uel non esse: uel simpliciter sibi presens tempus: quod est esse actu uel non actu. Et hoc dicit esse simpliciter uel sibi tempus preteritum uel futurum: quod non est tempus simpliciter: et in actu: sed sibi quid et in potentia et in successione ut aliquid fuisse uel fore: ideo dicit simpliciter uel sibi tempus.

Circa Principium huius libri uidetur quod male faciat auctor: nam uult philosophus in libro posteriorum de subiecto oportet presupponere quid est: et quia est: et de partibus eius. Et ipse dicit in principio: quod oportet constituere quid sit nomen. Secundo arguitur: a grammatico determinatur de nomine et uerbo: ergo uidetur quod a logico non debeat determinari. Tertio arguitur, in libro predicamentorum determinatur de nomine et uerbo: que significant simplices quidditates: quare uidetur quod hic non debeat de eis determinari. Quarto arguitur: nam ipse non determinat de alijs partibus orationis: quare uidetur quod nec de nomine debeat determinare. Preterea uidetur quod male faciat: quia plus dicit quod sit negatio quam dicat quid sit affirmatio: nam habitus deberet priuationem precedere: sed affirmatio est habitus: negatio priuatio: ergo etc. Preterea oratio est prior enunciatione cum sit genus eius: quare uidetur quod prius debeat determinare quid sit oratio: postea quid enunciatio cum a communioribus sit incipiendum. Oppositum autem facit: quare uidetur quod male faciat. Item sicut dicit quid sit oratio: sic debet dicere quid sit uox. Nam sicut oratio est genus ad enunciationem: ita uox ad orationem. Preterea sicut enunciatio diuiditur per affirmatiuas et negatiuas: ita per categoricas et hypotheticas: quare uidetur quod debeat dicere quid categorica et quid hypothetica. Ad hoc dicendum quod auctor bene facit. Unde notandum quod aliquid dicitur constitui dupliciter: scilicet aut quantum ad cognitionem: aut quantum ad esse. quando ipse philosophus dicit quod oportet de subiecto presupponere quid est: et quia est: uerum est quantum ad esse: non tamen quantum ad cognitionem. immo scientia debet tradere cognitionem subiecti et partium et passionum. Ad secundum dicendum quod alio modo determinat grammaticus de nomine et uerbo: et alio modo determinatur hic grammaticus determinat de nomine et uerbo quantum ad significationes: in quantum faciunt congruam uel incongruam sententiam. logicus uero quantum ad significationem: ex quibus causatur ueritas uel falsitas. Ad tertium dicendum quod aliter determinatur hic de nomine et uerbo: et aliter in libro predicamentorum: et aliter in libro priorum. in libro predicamentorum determinatur de ipsis absolute prout significant simplices quidditates: ut substantie: quantitas: sed hic determinatur de eis prout sunt partes enunciationis, sed in libro priorum determinatur de eis ut sunt partes syllogismi: quia potest syllogismus terminari in nomen et uerbum: in subiectum et predicatum. et ita determinatur ibi sub ratione termini de nomine et uerbo. Ad quartum dicitur quod ipse non debuit hic de alijs partibus minus principalibus determinare: cum ex ipsis non causetur ueritas uel falsitas: sed tamen sub uerbo comprehendit participium: quia cogni-

ficat tempus: sicut uerbum: et sub nomine comprehendit pronomen quia multoties ponitur loco proprii nominis et tantumdem pene significat. Ad aliud de negatione et affirmatione. Soluitur in modo quod in istis que habent esse et non esse prius est non esse quam esse: ideo prius dicit quid negatio. Alij dicunt quod hic incipit de partibus: et quia negatio magis accedit ad naturam partis quam affirmatio: nam negatio dicit diuisionem et affirmatio compositionem: ideo dicit prius quid negatio. Aliter dicitur quod affirmatio et negatio sunt species enunciationis: ideo potest ita una bene preponi sicut et alia. Ad aliud quando primo dicit quid sit enunciatio quam oratio: quia incipit hic ponendo probemum a partibus: et enunciatio est pars orationis: et cum oratio sit genus idem est. Ad aliud cum dicitur: quare non dicit quid sit uox? Certe dicit expositor: quia consideratio de uoce pertinet ad naturalem philosophum: ut patet secundo de anima. ideo ipse non posuit hic quid sit uox. Ad aliud: quare non dicit quid sit categorica: et quid hypothetica. Ad hoc dicendum est ut dicit expositor: quod iste liber immediate ordinatur ad libros scientie demonstratiue: in quibus requiritur ueritas absoluta et non conditionata: sed propositio hypothetica non dicit ueritatem absolutam sed conditionatam: ut si dicatur: si ueneris ad me dabo tibi equum: ideo in isto libro non determinat quid hypothetica. Alij dicunt nihil aliud est hypothetica quam due categorice: unde non differunt in specie: ergo qui tractat de partibus: tractat et de toto. ergo.

Omen ergo est uox significativa sibi placitum: sine tempore: cuius nulla pars est significativa separata.

Superius Philosophus dixit de significatione uocum. hic prosequitur de uoce significativa: et habet duas. Primo determinat de partibus enunciationis. Secundo determinat de ipsa enunciatione. Secunda ibi [Enunciativa]. Prima in duas. Primo determinat de principiis materialibus ipsius enunciationis. Secundo de principio formali. Secunda ibi [Oratio]. Prima in duas. Primo determinat de nomine. Secundo de uerbo. Secunda ibi [Uerbum]. Prima in duas. Primo diffinit nomen et declarat definitiones. Secundo remouet quedam a natura nominis. Secunda ibi [Non homo]. Prima in duas. Primo diffinit. Secundo declarat. Secunda ibi [In nomine]. Hec secunda in duas. Primo declarat hanc partem [cuius nulla pars]. Secundo hanc partem [ad placitum]. Secunda ibi [Secundum uocum placitum]. Prima in duas. Nam primo declarat quod partes nominis non significant separate. Secundo comparat partes nominis compositi ad partes nominis simplicis. Secunda ibi [At uocum quemadmodum]. Illa pars [non homo]. habet duas. Primo remouet nomen infinitum. Secundo nomen obliquum. Secunda ibi [categoris]. Hec secunda in duas. Primo remouet nomen obliquum. Secundo comparat ipsum ad nomen superius diffinitum. Secunda ibi [Ratio autem]. Hec in duas. Primo comparat penes convenientiam. Secundo penes differentiam. Secunda ibi [Sed differunt]. Hec est diuisio lectionis. Ad primam partem sic procedit. Notat hic expositor quod diffinit uocat terminum: sibi prius in libro posteriorum. nam sicut terminus pertinet illi quod est de proprio: et dimittit illi quod est de alieno: ita diffinitio

Et in istis
et logice
et diuer-
sa ratione
noie consi-
derant.

debet continere illud quod est de essentia diffinitio: et dimittere illud quod est extra essentiam diffinitio: et ideo philosophus in diffinitione nominis quinque partes posuit: ut per illas differret nomen ab omnibus aliis: et ideo ponitur ibi vox pro genere: et per hoc remouentur soni qui non sunt uoces: et addit significatiua: ut per hoc remoucantur uoces non significatiue: siue sint illitterate et inarticulate: ut sibilus pro nihilo factus: siue litterate et inarticulate ut buff. sed additur ad placitum per quod differt a uocibus significatiuis naturaliter: sed additur sine tempore ad diffinitionem uerbi: et cuius nulla pars et. ponitur ut per hoc remouetur nomen ab oratione. et sic est declarata diffinitio nominis.

In nomine enis quod est equiferus: ferus nihil per se significat: quemadmodum in oratione que est equus ferus.

Hic declarat diffinitionem quantum ad ultimam partem: sed nec primam nec secundam declarat: scilicet uox: et significatiua: quia superius declarauit nec declarat illam partem sine tempore: nam illam partem declarabit in capitulo de uerbo: et ita hic solus declarat duas partes: scilicet cuius nulla pars: et postea ad placitum: declarat ergo primo quod partes nominis separate nihil significant: et intendit hoc probare per locum a maiori sic. Si illud quod magis uidetur inesse et non inesse: nec illud quod minus: sed magis uideretur quod partes nominis significarent: scilicet compositi quod alterius: sed tales partes separate nihil significant: ergo partes nominis separate nihil significant et declarat hoc in hoc nomine equiferus: quia ferus secundum quod est pars huius nominis non significat: sicut et in ista oratione equus ferus: et est compositum ex equo et ferus. et dicitur in greco tragelaph: et trochos quod est hircus: et laphus ceruus: inde hircocerus. Et nota ut dicit expositio: quare partes nominis separate nihil significant: quia sicut forma non potest saluari in qualibet parte illius cuius est forma: ut anima hominis non saluatur in manu uel in pede: ita significatum non potest saluari in una parte ipsius nominis: nisi in omnibus simul sumptis: nec tamen intelligas quod significatum sit forma: sed se habet suo modo similiter.

Et uo non quemadmodum in simplicibus nominibus: sic se habet et in compositis. In illis enim nullomodo pars significatiua est. In his autem uult quidem: sed nullus est separatim in eo quod est equiferus: hoc quod est ferus.

Hic comparat partes nominis compositi ad partes nominis simplicis penes differentiam. et dicit quod sicut est in simplicibus nominibus: ita non est in compositis. nam in simplicibus partes nullomodo significant neque secundum uirtutem neque secundum apparentiam: sed in compositis multum quidem: id est multum. habent apparentiam quod significant: et tamen non significant. Et notat hic expositio: quod nomen compositum non est oppositum a conceptione simplicis: sed est impositum a conceptione composita: sicut hoc nomen lapis impositum est a lestone pedis: tamen simplicem conceptum significat. Et ideo quia nomen compositum imponitur a conceptione composita: uidetur quod eius partes significant: sed non faciunt. sed in simplicibus non uidetur. nam sicut nomina simplicia imponuntur ad conceptionem simplicem: et ita a conceptione simplicis: et ita non uideretur eius partes significare: et ita aliud est a quo imponitur nomen ad significandum in

nominibus compositis: aliud ad quod imponitur. nam imponitur ad conceptum simplicem: tamen a conceptu composito: ut dictum est: sicut est aliud a quo: et aliud ad quod.

Secundum uo placitum: quoniam naturaliter nominum nihil est: sed quando fit nota. Ita designant et illitterati soni: ut ferarum: quorum nihil est nomen.

Hic declarat hanc partem: quod nomen significat ad placitum. Unde dicit: quod ideo dictum est: quod nomen significat secundum placitum: quia nomen nihil naturaliter significat: id est nullum nomen significat naturaliter: sed quando fit nota uel signum: id est significat ab impositione: scilicet ad placitum: unde sic possemus formare rationem. omne illud quod significat: aut significat a natura: aut ad placitum: sed nullum nomen significat naturaliter: ergo patet quod nomen significat ad placitum. Et declarat quod nomen non significet naturaliter: nam soni illitterati significant aliquid: qui soni sunt ipsarum ferarum: et nullus istorum sonorum est nomen: lupus enim bene potest alijs lupis exprimere aliquid fugibile uel delectabile. Et dicit notanter soni et non uoces: quia quedam animalia pulmone carentia non habent uoces: sed exprimunt suos conceptus mediis quibusdam sonis. Et nota quod soni istarum ferarum non sunt nomina prout proferuntur ab illis animalibus: sed bene possunt illis sonis esse nomina imposita: ut rugitus respectu leonum: et mugitus bouum.

Non homo uo non est nomen. Et uo nec positum nomen est: et quo illud oporteat appellare. Itaque enim oratio: neque negatio est. sed fit nomen infinitum: quoniam similiter in quolibet est: et quod est: et quod non est.

Hic excludit quedam a ratione nominis: et dicit quod non homo non est nomen: et statim remouet dubium. Nam dubitaret aliquis quomodo debeat appellari postquam non est nomen: dicit quod ei non est nomen impositum: uerum est tempore suo non erat nomen impositum. neque potest dici negatio: id est oratio negatiua. nam dicit expositio quod partes eius separate nihil significant: et non est nomen: sed dicit philosophus quod est nomen infinitum: et sic uocari debet. Et expositio reddit causam: quare non est nomen. nam omne nomen aliquam naturam determinatam significat ut homo uel asinus: sed tale nomen infinitum non significat aliquam naturam determinatam: ut non homo: immo potest dici indifferenter de eo quod est: et de eo quod non est. nam possum dicere: chimera est non homo: ideo non est nomen accipiendo nomen in suo esse potissimo: sed tamen est nomen: sed uocat nomen infinitum propter indeterminationem sui si significat.

Catonis autem et catoni: et quaecumque talia sunt non sunt nomina: sed casus nominum. Ratio autem eius in alijs quidem eadem est.

Hic excludit a ratione nominis casus nominis: id est obliquos dicens: quod catonis catoni non sunt nomina: sed tamen nominatiuus. dicitur principaliter nomen in quo fit impositio: sed obliqui uocantur casus quia cadunt per quandam originem a nominatiuo: similiter nominatiuus dicitur casus: quia cadit ab inferiori conceptu ipsius mentis: et non ab alio casu. Et dicit ulterius rectus: quia recte cadit. Unde nihil prohibet aliquod cadens recte ita dici rectus. Et dicit quod ratio est eadem in istis casibus sicut in nomine: et statim ponit differentiam.

Et si sit quod res nota separate non significant

Sed differunt: quoniam cum est uel fuit uel erit adiunctum: neq; uerum neq; falsum est: nomen uero semper ut catonis est: uel non est. Ita dum enim aliquis neq; dicit uerum: neq; falsum.

Et dicit q; nomen quando additum est cum hoc uero est: uel fuit: uel erit: id est cum uerbo presentis preteriti uel futuri temporis significabit uerum uel falsum: sed isti casus scilicet obliqui cum adiungunt uerbo preteriti uel futuri temporis neq; uerum neq; falsum significabunt unde catonis erit: neq; uerum neq; falsum importat hec oratio. Et dicit expositor, q; notanter inducit exemplum in hoc uerbo est: nam sunt quedam uerba impersonalia que cum obliquis significant uerum uel falsum: ut penitet sortem: tede me: et sic de alijs. nam actus ueri intelligitur fieri per obliquum. nam sensus est: penitet sortem: id est penitetia habet sortem etc.

Queritur Circa predicta de hoc quod dixit: q; circa compositionem et diuisionem consistit ueritas uel falsitas. Contra: nam diuisione terminatur ad diuisibilia: et ille partes diuisibiles non significant uerum uel falsum: quare uidetur q; circa diuisionem non consistat ueritas uel falsitas. Secundo proba q; solus circa compositionem et diuisionem non consistat ueritas uel falsitas. Nam septimo metaphysice dicitur: q; ens et uerum conuertuntur: et circa quodlibet ens non est compositio uel diuisione: quare uidetur q; circa compositionem et diuisionem non sit ueritas uel falsitas. Item nos dicimus aliquas res ueras: ut uerum aurum: et tamen ibi non est compositio neq; diuisione: ergo. Preterea arguitur, nam dicitur secundo de anima q; sensus propriorum sensibilium semper est uerus. nam sensus nunq; decipitur circa proprium obiectum: et tamen sensus non componit neq; diuidit: ergo solus circa compositionem uel diuisionem non consistit ueritas uel falsitas.

Preterea ueritas est in ipso intellectu dei: et ibi nulla est compositio uel diuisione: ergo etc. Ad hoc dicendum q; ueritas in duobus reperitur. Unomodo in eo quod est uerum. Aliomodo in dicente et cognoscente. Primomodo reperitur in rebus. Secundo modo reperitur circa compositionem et diuisionem solus: et hoc declarat expositor. Dicit enim q; fm philosophi sexto ethicorum q; uerum et bonum est obiectus intellectus: nam si aliqua dicuntur bona: hoc est per comparationem ad nostrum intellectum. Res autem ad intellectum possunt dupliciter comparari. Unomodo sicut mensura ad mensuratum: et sic comparantur res naturales ad intellectum speculatiuum: et tunc dicitur intellectus uerus fm q; conformatur rei: falsus fm q; discordat ab ipsa re. sed res naturalis non dicitur uera per comparationem ad intellectum nostrum (ut dixerunt quidam). Et hoc intellige q; res naturales non dicuntur esse uere per comparationem ad nostrum intellectum essentialiter uel formaliter: id est q; per intellectum habeat essentiam uel formam: sed effectiue pro quanto illa res est nata facere ueram uel falsam estimationem et ita dicimus aurum uerum. Aliomodo comparatur res ad intellectum sicut mensuratum ad mensuram: et ita comparantur res artificiales ad intellectum practicum. unde res artificiales dicuntur uere fm q; distinguuntur ad rationem artis: ut domus: et sic de alijs. Et dicit expositor: q; sicut ille res artificiales comparantur ad formam artificis: ita res naturales ad intellectum diuinum. Et ideo quelibet res naturalis dicitur esse uera fm q; habet propriam formam: fm quas imitatur arte

diuinam: unde falsum aurum dicitur uerum auricalcum. Et hoc modo dicunt q; ens et uerum conuertuntur, quia quelibet res naturalis per formas suam arti diuine comparatur. Ad aliud cum dicitur q; sensus proprii obiecti uerus est. Dicendum q; uerus est in apprehendendo: quia uere apprehendit: tamen non cognoscit hoc uerum: sicut facit intellectus. Unde philosophus septimo metaphysice dicit: q; ueritas est solus in mente sicut in cognoscente ueritates. Et hoc nihil aliud est q; iudicare ita esse in re uel non esse: et hoc est componere uel diuidere. Ad aliud cum dicit q; in intellectu diuino est ueritas sine compositione. Soluit expositor et dicit q; sicut intellectus noster intelligit materialia imaterialiter: ita intellectus diuinus compositionem et diuisionem concipit simpliciter. Ad primum quando tu arguis q; circa compositionem et diuisionem non sit ueritas uel falsitas. Dicendum q; imo. Ubi est notandum q; similitudines rerum apprehenduntur ab anima dupliciter possunt considerari. Unomodo in se: et absolute. Aliomodo per comparationem ad res quarum sunt similitudines: ut imago cesaris picta in lapide dicitur lapis: sed per comparationem ad cesarem dicitur homo. Similiter ille similitudines possunt absolute considerari. Aliomodo possunt considerari prout intellectus per illas similitudines indicat identitatem uel diuersitatem in rebus. fm q; indicat identitatem est compositio: et si non fallatur est uera: si fallat est falsa. Secundum autem q; indicat diuersitatem sic est diuisione: et si non fallatur est uera. Si autem fallatur falsa est: et ita circa compositionem uel diuisionem consistit ueritas uel falsitas. Et cum dicit q; diuisione terminatur ad partes diuisibiles. uerus est: et ita in illis non sit ueritas uel falsitas: tamen in isto actu diuidendi potest esse ueritas uel falsitas ut uisus est.

Queritur Circa diffinitionem nominis. Et uidetur q; philosophus male dicit: nomen est uox. nam nomen est quedam res artificialis: et uox est naturalis: quare uidetur q; uox non debeat poni pro genere in diffinitione nominis: sicut dicit expositor: competentius diceretur: scutella est uas figuratum in ligno: q; scutella est lignum: ut uidetur. ergo similiter competentius dicatur nomen est signum uocale: q; nomen est uox. Ad hoc soluit ipse expositor et dicit: q; fm q; dicitur secundo de anima. res artificiales per suam formas sunt in genere accidentis: et non quantum ad materiam. Alterius dicit philosophus septimo metaphysice q; in diffinitione accidentis ponitur subiectum: et si aliquod accidens sit in concretionem: tunc in eius diffinitione ponitur subiectum in recto: ut si queras quid est simus: est nasus curuus: sed si aliquod accidens diffiniatur in abstractione: tunc subiectum ponitur in diffinitione eius in obliquo. Ut cum queritur: quid est simitas? Respondetur: nasi curuitas. nunc autem nomen est res artificialis et formaliter est in uoce ut in subiecto: et ideo oportet q; in diffinitione nominis: uox que est eius subiectum ponatur. Et ideo quia nomen est accidens in concretionem: oportet q; uox ponatur in recto in diffinitione eius. et ita melius dicitur: nomen est uox: q; nomen est signum uocale. Et similiter melius dicitur scutella est lignum: q; uas figuratum in ligno. Item dicit auctor q; nomen significat sine tempore. Contra: annus et dies et tempus significant tempus et sunt nomina. ergo etc. Ad hoc dicit expositor q; tempus potest tripliciter considerari. Unomodo ut est quedam res sic significata per nomen: ut cum dico tempus: dies.

Queritur
duobus
modis
pertinet
est.

Ita p
tripliciter
considerari.

Aliomodo potest considerari fm illud quod tēpore
mensurat fm q̄ hui⁹. ⁊ q̄ illud qđ pmo ⁊ pncipali
tempore mensuratur: est motus in quo cōsistit actio
⁊ passio: ideo solum uerbum ⁊ participiū que signi
ficant actionem uel passionem significant cum tem
pore ⁊ habent tempus pro accide. Et quia substā
tia in quantum significatur per nomen: non mensu
ratur tempore: nec per pronomen: ideo nec nomen
nec pronomen significant cum tempore. Aliomo
do potest considerari tempus prout est habitudo tē
poris: ⁊ sic significatur per aduerbia: ut hodie: heri:
cras. ¶ Dicit auctor q̄ nomen infinitum ⁊ obliqui
non sunt nomina. Contra: diffinitio data de nomine
comperit eis: ergo videtur q̄ sint nomina: uel illa dif
finitio non est bene data. Ad hoc dicitur vno modo:
q̄ superius convenienter ponit diffinitionem nomi
nis: ⁊ sic tractat significatum nominis subiciēdo no
mina infinita ⁊ obliqua. Aliomodo soluitur: q̄ diffi
nitio superius data proprie non conuenit nomini in
finito nec etiam obliquo. imo potest dici q̄ per hoc
q̄ dicitur significatiua: remouetur nomen infinitum
quia nō habet significatū determinatū. Et per hoc
q̄ dicit ad placitū: remouetur nomen obliquū: q̄
non significat ad placitū. i. fm institutionem. nam
in ipso sit in nominatiuo casu ⁊ non in obliquis ⁊c.

Uerbum autem est quod consignifi
cat tempus: cuius pars nihil seorsus
significat. ⁊ est semper eorū: que de
altero predicantur: nota.

Superius Dixit philosophus

de nomine: hic intē
dit determinare de uerbo. Et hec pars diuidit in du
as. Primo diffinit uerbum ⁊ declarat. Secundo com
parat nomen ad uerbum fm convenientiam. Secū
da ibi. [Ipsa quidem.] Prima in duas. Primo diffi
nit uerbum. Secundo remouet quedam a ratione v
bi. Secūda ibi. [Non currit autem.] Prima in duas.
Primo diffinit. Secundo declarat. Secūda ibi. [Di
co autem.] Hec secūda in duas. Primo declarat pma
partem. Secundo ultimam. Secūda ibi. [Et semper
eorum.] Hec pars. [Non currit autem.] habet duas.
Primo remouet uerbum infinitū. Secundo uerbū
obliquū. Secūda ibi. [Similiter autem.] Prima in
duas. Primo facit quod dictū est. Secundo remo
uet dubium seu respondet obiecte questionī. Secun
da ibi. [Differentie autem.] Sequitur illa pars. [Ipsa q̄
dem.] ⁊c. habet duas. Nam primo ponit convenienti
am uerborum ad nomina. Secundo declarat propo
situm. Secūda ibi. [Et significant.] Hec secūda in
duas. Primo declarat suū propositum ostendendo
q̄ uerba significant aliquid sicut nomina. Secundo
q̄ non significant ueritatem uel falsitatem sicut nec no
mina. secūda ibi. [Sed si est aut nō est.] Prima in du
as. Primo ostendit q̄ uerba non significant uerum
uel falsū. Secundo probat hoc per locū a maiori.
secūda ibi. [nec si hoc ipsum.] Hec est diuisio lectio
nis. ¶ In prima parte diffinit uerbum: ponens tres
partes in diffinitione eius: per quas differt uerbum
ab alijs partibus orationis: per hoc q̄ dicit cōsigni
ficat tempus: differt a nomine: per hoc q̄ dicit: cuius
nulla pars: differt ab oratione: per hoc q̄ dicit: ⁊ est
semper nota: differt a participio: quare alias partes
non posuit: postea videbitur.

¶ Dico autem quoniam consignificat tempus:
ut cursus quidem nomen est. Currit vō est uer
bum. Consignificat enim nunc esse.

¶ Hic declarat primam partem: scilicet q̄ consignificat
tempus. secundā vō non declarabit: quia satis fuit
capitulo de nomine. declarata. Exponit ergo primo
istam partem: scilicet consignificat tempus: ⁊ hoc per
exēplum dicens: q̄ hoc nomen cursus: quod signifi
cat actionem non tamen per modū actionis: sed per
modum per se stantis: ideo est nomen: quia non con
significat tēpus: currit vō est uerbum: quia consigni
cat tempus. Et probat hoc q̄ currit: cōsignificat. nā
omne illud quod significat nunc esse: significat in tē
pore: sed currit significat nunc esse: ergo significat cū
tēpore. similiter est de quolibet alio uerbo ⁊c. ¶ No
tat expositor hic q̄ significare cum tēpore est signifi
care rem que mensuratur tēpore: ⁊ quia uerbū ⁊ par
ticipiū significant actionem uel passionē que in mo
tu fundatur: ut uult auctor sex pncipioꝝ. motus au
tem habet tēpore mensurari: ideo uerbū ⁊ participi
um consignant tēpus: sed res significata per no
men uel pronomen prout sic significatur nō habet
tēpore mensurari: sed significatur per modum per se
stantis: ideo nomen ⁊ pronomen non significant cū
tēpore: ⁊ tempus significet: ut est quedā res: ut dies
annus ⁊ similia.

¶ Et semper eorum que de altero dicuntur: no
ta est. ut eorum que de subiecto: uel in subiecto
sunt.

¶ Notat hic expositor q̄ quia subiectū enunciatio
nis significatur: ut illud cui inheret aliquid: tamen ip
sum uerbum quod significat actionem uel passionem
⁊ hoc per modū actionis uel passionis: habet hanc
naturā suā ut inheret: ita q̄ semper ponit a par
te predicati ⁊ nunq̄ a parte subiecti nisi nominaliter
ponatur: id est in ym nominis accipiatur: ut statim
videbitur. Nam in omni predicatione est cōpositio:
⁊ uerbū illaz cōpositionez significat: ⁊ ideo uerbum
semper predicatur. Et ita dicit philosophus. uerbū
est semper nota: id est signū eorum que de altero di
cuntur: ⁊ hoc uel eorū que dicuntur de subiecto: ut
homo est animal: uel sunt in subiecto: ut homo est al
bus. Unde ⁊ ipse posuit ibi: eorū que dicunt de sub
iecto propter predicata sub statālia: ut homo est ani
mal. ⁊ posuit sunt in subiecto: propter predicata ac
cidentalā: ut homo est albus: sed illa videbuntur po
stea per obiectiones.

¶ Non currit autem: ⁊ non laborat: non uerbū
dico: consignificat quidem tempus: ⁊ semper
de aliquo est.

¶ Hic remouet quedā a natura ⁊ ratione uerbi. Et p
mo uerbū infinitū: ⁊ dicit q̄ non currit nō laborat
non dicuntur uerba. causa est: quia uerbum debet si
gnificare actionem uel passionem determinatam: ⁊
cum talia non significant actionem uel passionē de
terminatā: ideo excluduntur a ratione uerbi. tamen
dicit philosophus bene consignant tempus: ut
uerba: ⁊c. pprie non possunt dici uerba. Et expositor
dat eā q̄ cōsignificat tēpus: nam sicut agere ⁊ pa
ti mesurant tēpus: etiā pūatio eorū. Un etiā ges mē
surat tēpus sicut motus. nam nos dicimus ille gemit
tot: m die: ⁊ ideo illa vba infinita cōsignificat tēpus
eo q̄ sunt note eorū que de altero dicunt. i. illa uerba
ponunt eē p̄dicata sicut alia: ⁊ ita hēmus q̄ uerbū in
finitū bñ ingredit enūciationē. ⁊ declarat expositor:
q̄ illa vba ponunt a pte p̄dicati: nam sicut uerbum
qđ significat actionē uel passionē significat aliqd ut
existēs in altero ⁊ etiā inherēs alteri: ita ista uerba si
gnificat remotionē actionis uel passionis.

¶ Rō cur
ba infinita
nō sunt vba

Differentie autem huic nomen non est impositum sed sit infinitum uerbum: quoniam similiter in quolibet est. et qd est: et qd non est.

Hic remouet dubium siue rident obiecte qoni: ga dictum est: non currit non laborat non sunt uerba: aliquis posset querere dicitur debet appellari. Et ipse dicit q uocent uerba infinita. Et dicit cam qre dicunt in infinita: qz pnt dici indifferenter de eo qd est et de eo qd non est. An dicit expostor q cum dicit non currit: ubi sumit non in nam simplicis negationis et non in natura puuationis: qz puatio regit subiectu: ut ceetas regit subiectu: ga puatio ponit subiectu definitu: sed dicit expostor q illa yba infinita differunt a ybis negatiuis: nam yba negatiua sumunt in ym duaru dictionu: sed yba infinita sumunt in vi vnius dictionis tm. Nam cu dico: ho no currit: si sit hoc qd dico non currit uerbu infinitu: yna dicio est: et est talis sensus. ho no currit. i. ho est non curres. Et pot dicit chimera est no curres: asinus est non curres: et sic indifferenter dicit de eo qd est et de eo qd non est: fm q patet: si cut etia nomen infinitum.

Similiter autem currebat: uel currebat: non uerbum est: sed casus uerbi. Differunt autem a uerbo: quoniam hoc presens significat tempus in la vo id quod circūcirca est.

Hic remouet phus uerba obliq a rone uerbi: et dicit: q sicut ista uerba infinita non sunt simplr yba: ita currit qd est futuri tps: et cucurrit qd est pteriti non sunt simplr uerba: sed casus ybi: et differt illud ybus obliq: ut dicit phus: ab ipso uerbo simplr. Nam ip sum uerbu simplr significat pns tempus: et ita aliq yba significat illud tepus qd ipsum tepus pns complecti. pns enim complecti pteriti et futuri. nam pns tepus (ut dicit phus) est cur pars pteriti: parsq futura est: et ita pns complecti alia duo tpa. i. pteritum et futurum. Et dicit expostor q notater dicit q ybum simplr sumptu significat pns tepus: et no dicit significat pns. nam si dicitur significat pns posset intelligi q significaret instans tps: qd no est pro prie tepus sed indiuisibile et principiu tps: et illud tale instans aliq uocat pns: et ut non intelligat de illo: ipse dicit q significat pns tepus. et accipit ibi pns tepus qd mensurat aliquam actione que incipit: et nodum est terminata ut legere uel aliqd tale: sed h pns qd dicit instans no mensurat aliqua actio. Et io hic non accipit tale pns. Et nota hic fm expostorem qre uerba obliq non dicunt simplr uerba sed casus uerbi. Nam uerbu qd significat agere uel pati in actu: illud est pprie uerbu: qz illud dicit agere uel pati simplr. que aut significat agere uel pati in preterito uel futuro non dicunt simplr uerba: et ideo qz solum presens significat agere uel pati in actu: solum illud dicit uerbu simplr: sed uerba pteriti uel futuri teporis non significant agere uel pati in actu: ideo no sunt uerba simpliciter.

Ipsa quidem fm se dicta uerba. nota sunt.

Hic phus coparat uerba ad noia fm couenientiam. Et dicit q ipsa uerba fm se dicta sunt noia: et dicit q hoc intelligit de uerbis infinitiui modi: et de alijs que sumunt maliter in ym nois ut. curro est. uerbu: sed huic sententie non concordat littera sequens: et propter hoc legit aliter: q nomen accipit hic large pro qlibet uoce noia. i. aliqd significante. et uerbu est uox significans aliquam rem. i. agere et pati: ideo dicit phus q uerba fm se dicta noia sunt. i. uoces significatiue e qz noiant. i. aliqd significat sicut ipsa nomina.

Et significat aliquid. Constituit enim intellectum qui dicit: et qui audit quicquid.

Dictum est modo q uerba sunt noia. i. significat aliquid. hoc pbat fm q supius dictu fuit: uoces significatiue designat intellectus. i. passionis que sunt in aia: unde hoc est pprie uocis significatiue q generet aliquem intellectum in animo auditoris. et ppter hoc ph losophus ostendit q uerbu significat aliqd. nam ipse uerbum constituit intellectum de ipsa re: et dicit q ille qui audit ipsum uerbu qscit: sed de hoc postea videbit specialiter declarando.

Sed si est: uel non est: nondum significat. Neque enim signum est rei esse uel non esse.

Posuit modo ynam puenientiam inter uerbu et nomen. i. q uerbu significat aliqd sicut non: en. mo ponit aliam q sicut nomen per se non significat uerum uel falsum: ita neq uerbu. An dicit phus q h uerbum significat aliqd: non tm significat si est uel no est. i. no significat per modu coponis et diuisionis rem esse uel no esse. i. no significat uerum uel falsum. Nam dicit q no est signum rei esse uel no esse. i. q res sit uel no sit. An de dicit expostor q quis id uerbu implicet esse: ut currere curretem esse: et intelligit hoc de uerbo infinitiui modi. nam uerbu etia infinitu implicat no esse ut non currere no curretem esse: tm nullu uerbu significat hoc totu. rem ee uel no esse. et hoc pbat statim p locum a maiori in hoc uerbo est: in quo magis uidet

Nec si uocipium est: purum dixeris: ipsum enim nihil est. con significat autem quandam compositionem: qua sine compositione non est intelligere.

Hic pbat hoc qd dicit. i. q nullum uerbum significet esse uel no esse. Nam si illud qd magis uidet inesse et no inesse neq illud qd minus: sed magis uidet q hoc uerbu est significat curretem ee uel no esse. et tamen si purum dixeris. i. si per se accipiat no significat uerum uel falsum: immo dicit phus q nihil est. i. non significat rem esse uel no esse: et tamen magis uidet de hoc ybo cum sit radix et fons alioz uerboz. Et qz hoc uerbum est significat esse ideo importat quandam compositionem: ppter hoc crederet alijs q significaret uerum uel falsum. Ad hoc remouendum dicit phus q hoc uerbu est significat quandam compositionem: ne quas sine extremis no est intelligere. i. compositio qua significat hoc uerbu est: depedet ab extremis ut a subiecto. Et ideo si no apponat subiectu no est pfectus sensus siue intellectus compositionis siue ut ita possit ee uerum uel falsum. Et dicit expostor q notater dicit con significat quandam compositionem: et no dicit significat. nam no significat istam compositionem principaliter: sed ex psequenti. nam hoc uerbum est principaliter significat quandam actualitate. et ppter hoc quando uolumus significare aliquam formam inesse alicui subiecto et hoc subiectum uel accidentalem hoc significat hoc uerbum est: et ita principaliter significat actualitatem et.

Queritur Circa principium huius capituli. Et uidet q non ponat bene diffinitionem uerbi. Nam debuit etiam posuisse alias partes. i. uox significatiua et ad placitum et non posuit: qre uidet q non bene diffinit. Secundo sic: sicut dimisit illas partes ita uidet q deberet relinquere illa ptem cuius nulla pars: nam si posuerat in diffinitione nomen sicut illas alias q dimisit: qre uidetur q male faciat. Ad primum dicendum fm q soluit expostor: q ph losophus utes mirabili breuitate: ideo illas partes que sunt nomini et uerbo coeponere non curauit. et ideo dimisit illas tres partes. i. uox significatiua et ad

Verbane
gata dis
ferunt a
bis finit

Ad cur
ba obliq
si sint am
pli yba.

Propter
um uo
signific
ue,

placitum: sed ad aliud qñ tu arguis: q̄ similiter debuit pretermisſe illam partē: cuius nulla pars ſignificat ſeparata: hoc poteſt ſolui dupliciter. vñomodo q̄ in diſtinctione uerbi ponit cuius nulla pars: ut diſtinguat ab illis orationibus que ex uerbis cōponuntur: ut cū dicitur currere eſt moueri. Aliter tamē ſoluit: z melius q̄ ipſum uerbū ſignificat quandam cōpoſitionem in qua cōpoſitione perficit oratio ſignificans uerū uel falſum. Et ideo uerbū videbatur aliqua cōueniētiā habere cū ipſa oratione: eſt enī pars formalis in enūciatione: z non mālīs. ideo magis videt q̄ partes uerbi ſignificarent ſeparate q̄ partes noīs: p̄pter hoc habuit repetere illā partē cuius nulla pars aliquid ſeparata ſignificat.

Queritur De hoc qd dicit: q̄ uerbū eſt ſemper nota eoz que de altero dicuntur. i. ponit a parte p̄dicati contra uerbum infinitiui modi ponit a parte ſubiecti: ut cū dicitur currere eſt bonū. ſimiliter aut alia uerba poſſunt poni a parte ſubiecti: ut currere eſt uerbū. 2° videt: q̄ male dicat quando dicit q̄ uerbū eſt nota eorum que de altero dicuntur. Nā nota rei non eſt res. ergo videt ſi uerbū eſt nota eoz que de altero dicuntur videt q̄ uerbū non predicet. 3° arguitur cū ponit ibi: ut eoz que dicuntur de ſubiecto z ſunt in ſubiecto: per hoc enī q̄ dicit ibi eoz que dicunt de ſubiecto intellegit q̄ aliquid predicet eſſentialiter. z per hoc qd dicit uel ſunt in ſubiecto intellegit q̄ aliquid p̄dicet accētaliter. ¶ Sed contra: omne uerbū ſignificat actionē uel paſſionē z ita ſunt accidentia. ergo videt q̄ non debeat ponere illam partē uel dicunt de ſubiecto. ¶ Ad hoc dicendum: q̄ uerbum ſemper hēt p̄dicari ſicut declaratū ſuit in ſentētia: ſed nota: q̄ actio z paſſio tripliciter conſiderari p̄nt. vñomodo in ſui eſſentia: prout eſt q̄ dōz res ſignificata per nomē ut hec actio hec paſſio. alio modo pōt ſignificari per modū actionis: uel p̄ uel eſt egrediens a ſubā ut inherens tanq̄ ſubiecto: ſic ſignificat per uerba finitiui modi. Aliomō pōt apprehēdi ille procellus. i. illam inherētia: ut quedā res. z ſic ſignificari: z illa inherētia ſignificat per uerbū infinitiui modi: z illam rē ſignificatam cōſequit quidā modus per ſe ſtantis accētaliter: z rōne illius pōt accipi in vñ noīs. z ita pōt ſupponere: ita dicit expoſitor: q̄ in vulgari ſine additiōe articuli dicitur el correr. Et ſic p̄z: qualiter pōt poni a parte ſuppoſiti. tñ non intelligas q̄ ſit nomē: immo uerbū: z ſignificat accētia in cōcretiōe. ¶ Ad aliō cū exēplarit dī ita: curro eſt uerbū. Dico q̄ nō ſumit formaliter. i. pro ſuo ſignificato formaliter: ſed ſur it māliter pro ipſa uoce diſpoſita mō ſignificadi inquantū eſt quedā res: vñ curro eſt uerbū: ſenſus huius eſt. i. hec uox curro diſpoſita tali mō ſignificadi ē vñ. ¶ Ad aliud dicit cū nota rei nō eſt eādē rē cū eo cuius eſt nota. Dōcedo. z cū dī ulterio q̄ uerbū eſt nota eoz que de altero dicunt: illud ſoluit. vñomō q̄ uerbum quātum ad uocē eſt ſignū eoz que de altero dicunt i. rerū. nam p̄dicatio eſt rei de re. Aliter dicūt quidāz q̄ vñ ſemper eſt nota eoz que de altero dicunt. i. oīa q̄ p̄dicant: p̄dicant p̄ nām uerbi. ¶ Ad aliud qñ arguis q̄ videt q̄ male dicat ad eoz: que dicunt de ſubiecto. Boetius dicit q̄ p̄ h̄ per hoc qd dī eoz que dicunt de ſubiecto z ſunt in ſubiecto idē intellegit. nā ipſum accētia z dī de ſubiecto. i. predicat. z eſt cētia in ſubiecto: ut de ſepz. Sed tñ dicit expoſitor: q̄ hoc nō eſt de intentione p̄ h̄: q̄ ad idē referat totū illud. i. eoz que dicunt de ſubiecto z nō ſunt in

ſubiecto: z p̄pter hoc (ut dictū eſt) oīa quecūq̄ p̄dicant hoc eſt mediāte iſto uerbo: nūc aut pōt aliquid mediāte uerbo p̄dicari ſubaliter: ut hō eſt aīal: uel accētaliter ut hō eſt albus. z p̄pter hoc poſuit illud duplex mēbrum. nam per hoc qd dicit. eoz que dicuntur de ſubiecto: tāgit p̄dicata ſubalia: per hoc aut qd dicit uel ſunt in ſubiecto: tāgit p̄dicata accidentalia: z ita patet: quare utrūq̄ mēbrū poſuit zc.

Queritur De hoc qd dicit p̄ h̄: q̄ uerbū in ſinitū nō eſt uerbum: planū eſt q̄ nō ſit oratio. ergo cum ſit uox ſignificatiua: erit aliquid cuius p̄tis orationis. z nō alterius erit niſi uerbum. ergo zc. ¶ 2° ſic. diſtinctio ſuperius data de uerbo cōpetit ſibi. Nā cum dī non currit. ſignificat tēp̄ uis (ut viſus eſt) z ſimp^r ponit. ergo videt q̄ ſit uerbū. Dicendum q̄ uerba iſinita nō ſunt uerba ſimp^r in ſuo eſſe poſſimo uerbi: immo deſcūt a ratione uerbi: qz nō ſignificat actionem uel paſſionē determinatā: ut viſus eſt: z p̄pter hoc nō ſit uerba in eſſe poſſimo tñ bene cōtinent ſub illa parte orationis: z hoc cōcludit p̄mū argumentū: ſed ex hoc non ſequitur q̄ ſint uerba in ſuo eſſe poſſimo. ¶ Ad aliō qñ dicit q̄ diſtinctio ſuperius data. Dico iſta q̄ diſtinctio datur de noīe cōmuniter z large ſumpto: ſed illa uerba deſcunt a rōne uerbi. z iō nō ſunt ſimp^r uerba: z ita cōharrat ſignificationē uerbi.

Queritur Quare ipſum uerbū diuerſificat ſm accētia iſta. ſ. tēpus z modus z non uariat ſm illa accētia. ſm nōos z perſonas. Nā ſolum uerbū p̄tis temporis uel cuiuſcūq̄ perſone uel nūi ſic dī uerbū: z illa que ſunt alioz temporū nō dicunt uerba: ſed caſus uerbi. ¶ Ad hoc dicit expoſitor q̄ uariatio ſz modos z tpa eſt ex parte ipſius actionis: vñ ſolū illis partibus ſunt que ſignificat actiones uel paſſiones: ſed nūs z p̄ſona nō uariat ex uariatione actionis: ſed ſubiecti. Cū accētia i. diuiduant z p̄ſonant ſm indiuiduationē ſubiecti. z iō uerbū uariat ſm modos z tpa nō tñ ſm nūm: neq̄ etiā ſz perſonā. cā iā eſt dicta: qz iſta duo. ſ. tpa z modus ſunt ſubiecto ratione actiōis: alia vō nō. Dicit auctor q̄ uerbū p̄ſtituit itellm: z qui audit quieſcit. Videt q̄ male dicat. nam ſolū p̄ſc̄ta oīo facit quieſcere itellectū. nā cum dī currit itellm eſt adhuc in cōſuſo quis agat curſū: quare videt q̄ male dicat q̄ uerbū p̄ſtituat itellm. ¶ Ad hoc dicendum q̄ (ſm q̄ ſuit ſuperius dictū) triplex eſt opatio itellectus. vna eſt ſimplices qditates apprehēdere: ut quid hō z quid aīal. Alia eſt ſimplices qditates iam apprehēſas cōponere. Tertia eſt diſcurſus iſte qui ſit a p̄miſſis ad cōclonem: ut vult p̄ h̄ tertio de aīa. ¶ Dicendum ergo q̄ vult p̄ h̄ q̄ nomē per ſe ſump^r p̄ſtituit itellectū quātum ad primā operationē. z ſm hoc quieſcat anim^o qui erat in ſuſpēſo anteq̄ illud nomē p̄ſerat ſed nō p̄ſtituit itellectum quātum ad ſecūdā op̄nionē que eſt operatio itellm cōponētis z diuidētis: ſic ergo p̄z q̄ itellectus qui eſt apprehēdēs quieſcit cū proferatur nomē uel uerbum: ſed itellectus qui eſt componēs uel diuidēs non quieſcit niſi mediante perfecta oratione.

Superius Ratio autem eſt uox ſignificatiua: cuius partium aliquid ſignificatiuum eſt ſeparatim. ut dictio: ſed nō ut affirmatio uel negatio.

Dicit p̄ h̄ de p̄cipijs mālībuz enūciationis. hic itendit determinare de p̄cipio formalī. de oratiōe que eſt genus

Quā ſit q̄ b̄ uariat ſm tpa z modū nō au em ſz nūos z p̄ſonaa

Quō ſit ligat dēu p̄bi. vñ nō eoz que de altero p̄dicāt

enūciationis sequit illa pars enūciatiua vō. in qua determinat de enūciatione: et sic sunt due ptes principales in lectione. Prima in tres. primo diffinit orōnem. 2° declarat siue eam exponit. 3° remouet errorē 2° ibi [Dictio aut ut homo.] 3° ibi [est aut oratio.] pma indiuisa. sed 2° in duas. Nam primo exponit diffinitionem. 2° remouet falsum intellectus ibi [sed nō vna nominis.] cōparat nomē simplex ad nomen cōpositū 2° ibi [In duplicib.] Segit illa pō enūciatiua vō. et hēt duas. Nam primo determinat de enūciatiōe absolute. 2° de uariatione enūciationis. put uariatur ad subiectū uel ad p̄dicatum. 2° in p̄m^o secundi libri [qm̄ aut est de aliquo.] Prima in duas. p̄mo determinat de enūciatiōe quātum ad subalia diffiniedo uel diuidēdo. 2° quātum ad accīdalia. s. de oppositiōne. 2° ibi [Qm̄ aut est enūciare.] Prima in duas. p̄mo diffinit. 2° diuidit. 2° ibi [est autē vna.] Prima in duas. uel in tres. Nam primo diffinit enūciationem. 2° dicit q̄ per hāc diffinitionē differt enūciatio ab oībus alijs sp̄cibus orōnis. 2° abijcit alias a suo principali itēto. 2° ibi [nō aut in oīb.] 3° ibi [et cetera qui dē.] hēc in duas. p̄mo abijcit alias a suo principali itēto. 2° eligit illā de qua intēdit. 2° ibi [enūciatiua vō.] hēc est diuisio lectionis. ¶ Ad p̄mā partē sic procedit diffinies orationem. Et dicit orō est uox. ¶ Notandum hic ēz expōitorē q̄ p̄hs ponit illas. s. uox si gnificatiua: et ad placitum quas posuerat in diffōne noīs: et nō in diffinītiōe uerbū: qz cōes crāt nomini et uerbo: sed hic habuit ponē uerum illas partes. naz aliter pueniūt orōni qz nomini et uerbo. nam nomē et uerbū significāt p̄ceptum simplicem: ipsa vō orō si gnificat p̄ceptum cōpositū: iō habuit repetere illas ptes cuius partium aliqd significatiuū. ¶ Dicit expōitor: q̄ notant dicit cuius p̄tium. Et non dicit cuius partes ppter negatiōes et alias ptes sincathe gorematicas: q̄ nō significāt aliquā rē absolutā: s. solum significāt habitudinē rei: ut dicit expōitor. et statz ostēdit qualiter ptes orōnis significant. Et dicit q̄ significāt ut dictio nō ut affirmatio. nam duplex est significatio uocis: quedā refert ad intellectum cōpositū qui competit oratiōi. Alia. s. que refert ad intellectū simplicem cōpetere dī dictiōi. ita uult dicere q̄ pars orōnis est significatiua ut dictio sicut nomē et uerbū: et nō sicut affirmatio que est ex nomine et uerbo: ut homo currit.

¶ Dico autem ut homo: significat aliquid. sed non quoniam est: aut non est. sed erit affirmatio uel negatio si quid addatur.

¶ Hic declarat diffinitionē: qz dixerat: q̄ partes orōnis separate significāt determinate: qz hoc nomen hō quod est p̄ orationis istius hō currit: uel alteri⁹ significat aliquid: sed nō ut affirmatio: uel negatio: qz nō significat qd̄ est aut nō est: sed dicit q̄ erit affirmatio: uel negatio: si addat aliquid ut uerbū. Un̄ pōt formari talis rō. ille partes quib⁹ si aliquid addat fit affirmatio uel negatio: nō significāt: sicut affirmatio uel negatio: sed sicut dictio: sed ptes oratiōis sunt hī: qz si addit eis aliqd fit affirmatio uel negatio. ergo nō significāt ut affirmatio uel negatio: sed ut dictio tm̄.

¶ Sed non vna hominis syllaba. Nec in hoc quidem q̄ est forex: rex significat aliquid: sed uox est nunc sola. In duplicibus vō significat quidem aliquid: sed non fm̄ se quemadmodum dictum est.

¶ Hic remouet falsuz intellectus. Et pōt hoc referri ad

illud qd̄ immediate dictū est. Dictū est enim: q̄ nomen et uerbū non significāt ut affirmatio uel negatio: sed erit affirmatio uel negatio: si aliquid addatur: aliqd̄ false posset itelligere: q̄ qd̄cūqz adderet eēt affirmatio uel negatio. Hoc remouet dicens q̄ si addat vna syllaba noīs: ppter hoc nō erit affirmatio uel negatio: sed huic finē concordat littera sequēs: et iō fm̄ q̄ uult expōitor legitur aliter et melius q̄ refert ad illud qd̄ dixit cuius p̄tium dictū est ibi partes significāt. nam p̄tium quedā sunt immediate. p̄pinque ipsius orōnis: sicut dictiones. Alie sunt remote et media te sic littere uel syllabe. Et ideo itelligit q̄ pars orationis significat separata uerū est pars. p̄pinqua: sed nō talis pars que est syllaba. Et declarat hoc in quibusdā syllabis que aliqn̄ pōt esse dictiones per se significantes: ut in hoc noīe forex: ut rex que aliqn̄ pōt esse per se dictio significatiua: put tm̄ est syllaba huius noīs nihil significat: immo est uox sola: ita q̄ nō dictio. Sed statz comparat simplex nomē ad cōpositum. et dicit q̄ in noīsbus duplicibus. i. cōpositis qz iponunt a p̄ceptione cōposita: s. ad p̄ceptionem iponat simplicem: partes significat nō fm̄ se: sed ut dictum est: hoc est significāt fm̄ apparentiā: et iō tm̄ fm̄ ueritatem (ut dictū est supra.) In simplicibus autē nō fm̄ apparentiā neqz fm̄ ueritatē significāt.

¶ Est autem oratio quidem omnis significatiua non sicut instrumentū: sed quemadmodū dictum est: fm̄ placitum.

¶ Hic remouet falsum errorē. quidam dicebāt q̄ oratio significat sicut instrumentū nāle: ipse remouet istū errorem dices q̄ oratio nō significat: sicut instrumentū nāle: sed ēz placitū (ut dictū est) et fm̄ q̄ dicit expōitor utebant talī rōne ad p̄bādum q̄ oratio significaret sicut instrumentū nāle nam cuiuslibet virtutis nālis instrumentū debet esse nāle: sed virtus interpretatiua est nālis et eius instrumentū est oratio. ergo orō significat nālīter et non ad placitum. ¶ Ad hoc soluit expōitor dupliciter. vno mō euz dicit virtutis nālis instrumentū debet esse nāle. p̄cedo. et cum dicit virtus interpretatiua est virtus nālis. certe si accipiat virtus interpretatiua pro virtute motiua medi ante qua mouemur ad exp̄mēdum alteri mētis cōceptū. sic ueruz est q̄ virtus interpretatiua est virtus nālis. Et cū tu dicit ulterius: q̄ eius instrumentū est oratio. Dico q̄ tūc nō est instrumentum eius: sed labia et dētes dicunt nālīa instrumenta: et orō est quidā effectus causatus ex illis nālībus instrumentis: tamē si virtus interpretatiua uoce nō virtus motiua sed intellectu ista talis virtus nō est nālis immo bñ est supra nālīa: nam intellectus nō est alligatus alicui organo corporali: ut uult p̄hs in libro de aīa.

¶ Enūciatiua vō non omnis: sed in qua uerū uel falsum est.

¶ Hic p̄hs determinat de enūciatione. Un̄ notat expōitor q̄ p̄hs utens mirabili breuitate: simul ponit diuisionē orationis et diffinitionē enūciationis: per hoc q̄ dicit enūciatiua nō omnis tangit diuisio orationis. uult enim dicere q̄ nō oīs oratio est enūciatiua: sed quedā sic: et qd̄az nō. in hoc vō qd̄ dicit sed in qua est uerū et falsuz tagit diffōnem enūciationis. Un̄ notat hic expōitor q̄ l̄z orō uel enūciatio nō sit instrumentū nāle: est tm̄ instrumentū rōnis: nūc aut instrumentū debet diffiniri per suū finē. finis aut instrumenti est sua operatio: ut uellare. et iō si diffiniretur uellare diffiniret per istā operationē que est uellare. et ideo tm̄ enūciatio sit qd̄dam instrumentū rōnis

debet diffiniri per suū finem: qui est opatio. Opatio aut eius est significare uerū uel falsum. Et ideo dico enūciatio est oro uerū uel falsum significās: z sic ponit ibi diffinitionem z diuisionem.

¶ Non autem in omnibus inest ut deprecatio quidē oratio est sed neq; uera: neq; falsa.

¶ hic ostēdit quōd per illam diffinitionē differt enūciatio ab oibus alijs perfectis z imperfectis. De imperfectis p3: q nō significāt uerum uel falsum: q nō generāt perfectū sensus in aīo auditoris. Similiter ab oronibus perfectis differt enūciatio: per illam particulam que est significare uerum z falsum. Nā alie orationes pfecte nō significāt uerū uel falsum: ut deprecatiua oro. Cū p expōsitore oronis pfecte. s. sūt spēs f. enūciatiua: deprecatiua: ipatiua: interrogatiua: uocatiua. Et sufficiētia istaz pōt sic accipi. Aliqñ enī itellē hēt p̄cipere ueritatē rei absolute: z sic est enūciatiua: que significat mētis pceptum absolute in quo est uerum uel falsum. Aliqñ aut intellectus nō solum in seipso p̄cipit ueritatē: immo ad suū officium p̄tinet fm suū pceptū aliquā dirigere z ordinare. z hoc opoztuit q sicut per enūciatiuam significat mētis conceptus absolute: ita essent qdaz orationes que significaret ordinem rōnis. nunc aut pōt aliquis ex rōne vnus dirigī ad tria. s. uel ad attendēdum mēte: z sic est oro uocatiua: que non constat: ut dicit expōsitōr ex vno notatiuo: immo op3 q sūt plures: uerum aliter nō esset perfecta. Aliomō potest aliquis dirigī ad respondēdum uoce: z sic est interrogatiua. 3° pōt dirigī ad exequēdum opē: z hoc pōt esse tripliciter. vno modo respectu superior: z sic est p̄dicatiua. Aliomō respectu inferior: z sic est imperatiua. Qēs alie perfectē orōnes reducunt ad illas: ut optatiua z ad deprecatiuam dubitatiua ad interrogatiuam.

¶ Ceterē igit quidē reliquant. Rethorice enī uel poetice cōuenientior: consideratio est. Enūciatiua vō presentis est speculationis.

¶ hic abijcit a principali suo itēto oēs perfectas orationes ab enūciatione. z dicit q ceterē ab enūciatiōe reliquant. s. interrogatiua: z sic de alijs. nā ille tales. s. interrogatiue: z sic de alijs p̄tinet ad rhetores z poetas: z nō ad p̄ntem cōsiderationem: sed sola enūciatiua est p̄ntis speculationis. nam (ut dicit expōsitōr) iste liber imēdiate ordinat ad sciētiā demonstratiuam in qua demonstratōr hēt uti absoluta ueritate: absoluta aut ueritas solum significat per enūciationem: iō illa est p̄ntis cōsiderationis. Alie aut p̄tinet ad rhetores poetas. Nā rhetores z poete plerūq; nitunt auditorē mouere p̄uocādo ipso ad aliquas passionē. Et ideo hñt uti istis oronibus pfectis que spectāt ad ordinationem audientis: ideo dicit q poetice uel rhetorice p̄siderationis sunt nō sūt p̄ntis speculationis zc.

¶ Circa istam lectionē nō remanet nisi vnū dubium exponēdum. Dixit enī auctor: q partes orōnis significāt ut dictio: nō ut affirmatio. Cōtra. si dicat ita. si sol lucet super terrā dies est. illa est quedam oro z tūc partes eius significāt: ut affirmatio: z non solum ut dictio. nam sol lucet super terrā est vna affirmatio: z dies est: est alia affirmatio. ergo uidet q partes orōnis significant ut oro. **¶** Ad hoc dicit expōsitōr vno mō: q in vno quoq; genere reperit prius z posterius: z posterius debet diffiniri per prius. nam diffinitio debet dari de eo qd dī per prius. ut p3 homo dī de homine in actu z de homine in potētia: ideo qñ diffinit dāt diffinitio de ho-

mine in actu: z nō de homine in potētia. Similiter cū dicatur oratio per prius de orōne simplici. z postea de composita. iō debet diffiniri simplex: z non composita oro: z iō q partes orationis simplici s significant ut dictio z nō ut affirmatio: s partes orōnis compositę significēt ut oratio: uel ut affirmatio. q tñ de illis nō datur diffinitio sed solum de simplici: iō nō ualet obiectio. Aliiter dī: q hic diffinit oratio cōmuniter sumpta ad simplicē compositam pfectaz z imperfectam: z ideo debuit diffiniri per illud qd est cōmune cuilibet orōni. Et ideo q partes significant ut dictio cōpetit cuilibet orōni mundi: iō illud debuit poni in diffinitione orōnis: sed q partes solum significēt ut affirmatio: hoc solum cōpetit orōni compositę z nō alijs. **¶** Sed querit expōsitōr cū dicit q partes orōnis significāt ut dictio: z nō ut affirmatio: quare similr non dixit non ut affirmatio uel negatio: ita q faceret mētionem de negatione: sicut de affirmatione: hoc pōt solui multis modis. Cū mō sic: q negatio addit supra affirmationē. s. uocē negatiua: z nō bene sequit q si partes orōnis non si significēt ut affirmatio multominus significabunt ut negatio. cū negatio addat aliquid supra affirmationē. **¶** Aliiter soluit: q Arist. frequēter ponit dictioē p affirmationē. Et iō ut nō videat hic poni dictio p affirmationē dicit: q partes orōnis significāt ut dictio: z nō ut affirmatio. Ideo non accipit hic dictio pro affirmatione.

St autē vna prima oratio enūciatiua: affirmatio: deinde negatio. alie vō omnes cōiunctione vne.

Superius Dixit p̄hs de enūciatione diffinēdo ipsam. hic determinat diuidēdo. z cū hoc sequit illa pars: in qua determinat de oppositione enūciatiōis que scipit ibi. Qm aut est. z sic sunt due partes p̄ci pales. Prima diuidit in duas. primo ponit duas diuisiones. 2° manifestat eas. 2° ibi [necesse est aut.] hcc in duas. primo manifestat primā diuisionē. s. q enūciatio simplex est vna: uel cōiunctione, vna. 2° manifestat aliam diuisionē. s. q enūciatio simplex est affirmatiua uel negatiua. 2° ibi [est aut simplex.] Prima in duas. primo p̄mittit que sunt necia ad manifestationem sui. ppositi. 2° manifestat ppositum. 2° ibi [est aut vna oratio.] Prima in duas p3 q ponit duo que sunt necessaria ad manifestationē sui. ppositi. 2° ibi [quare aut vnum quiddaz.] Illa ps est aut vna. hēt duas. nam primo manifestat diuisionē suam. 2° declarat diuisionē fm p̄prias diuisiones. 2° ibi [haz aut hec quidem.] Prima in duas. primo manifestat diuisionē. 2° cōcludit q ab utroq; mēbro nomen z uerbum excludunt. 2° ibi [nomē ergo.] Sequit illa pars [est aut simplex.] Et hēt duas. nā primo diuidit enūciationē per dīas p̄stuentes istas spēs. que sunt affirmatio z negatio. 2° diffinit istas spēs. 2° ibi [affirmatio.] Sequit illa ps [qm aut est enūciatiua.] in qua determinat de oppositione partiū enūciationis. z hēt duas. nam primo determinat de oppositione fm modū quendā determinantem qōnem circa determinata. in 2° recapitulat. 2° ibi [In his ergo que sunt.] Prima in duas. primo ostēdit p̄hs: q cui libet affirmationi negatio est opposita. 2° q tātū negationi vni affirmatio est vna opposita. 2° ibi [Qua nifellum est aut.] Prima in duas. nā primo probat oppositionē esse. 2° docet q̄liter diuersificat oppositionē a pte subiecti. 2° ibi [Qm aut sunt hec quidē re-

Sufficiētia oronū pfectarū.

ri. Prima in duas primo pbat oppositione cē. 2° declarat cā. 2ª ibi [z sic dicitio. Hec 2^a in duas. pmo declarat quātum ad nomē qd imponit. 2° per diffonem. 2ª ibi Dico aut. Ad primā partē sic pcedit diuidēs enunciationē. Cū dicit expōitor q Arist. breuiloquus duas ponit ibi diuisiones: vna est q enūciationum alia est vna: z alia coniunctione vna que tñ est plures simpliciter: si est vna in nā est quedam res vna z simplex ut forma: quedam composita ex his ut nauis. Similiter de enūciatione aliam diuisionem ponit: q enūciatio que est vna: aut est affirmatiua aut negatiua. Et dicit expōitor q affirmatio tripliciter est p̄ior negatione: sed postea videbit.

Accessit aut est omnem orationem enūciatiuam ex uerbo esset uel ex casu uerbi. Et enim hominis ratio: si non aut est: aut fuit: aut erit addatur: aut aliquid huiusmodi nondum est oratio enūciatiua.

Hic manifestat primam diuisionem. s. q enūciationum alia est vna alia coniunctione vna. Et dicit: q enūciationem omnē necesse est esse ex uerbo: uel ex casu uerbi: q non esset enūciatio nisi poneret uerbū uel casus uerbi. Et hoc declarat per locum a maiori q si illud quod magis uidet inesse: z nō inest neq illud qd minus: sed magis uideret si quid sine uerbo posset esse enūciatio q hoc eēt diffinitio animal gressibile bipes. Et tamē si non addat est: uel fuit: uel erit nō est enūciatio. quare patet: q necesse est omnē enūciationem esse ex uerbo uel ex casu uerbi zc. Et iducūt quidam sic illam partem: crederet aliquis q enūciatio vna ita esset vna z simplex: q nulla compositio esset ibi: ipse remouet. Nā in omni oratione oportet esse uerbum: z uerbum importat compositionē. Et dicit expōitor q non facit mentionem de uerbo infinito. nam in oratione eandē uiz hēt cū uerbo negato: sed de hoc inferius videbit in p̄cipio secūdi.

Quare aut vnum quiddam est: z nō multa: alal gressibile bipes. Neq enī eo q partes p̄pinque dicuntur vnum erit. Est autem alterius: hoc tractare negocij.

Hic declarat aliud qd est neciū ad suū propositum: z uult q animal gressibile bipes z similiter alie diffinitiones faciūt vnum: z non multa: tñ cām ostēdere: quare faciūt vñū z nō multa: alterius est negocij: p̄tinet enī ad p̄hūm 7° meta^o. sed remouet falsam cām quā aliquis posset dare z dicere: q ppter hoc faciūt vnum: q partes p̄ferimur p̄pinque sine pausa: z p̄iunctione. Ip̄e dicit q ppter hoc nō faciūt vñū: q partes sunt p̄pinque: sed dat cām expōitor huius. Et dicit q ex dīa p̄iuncta gñi fit vnum per essentiam: sicut ex mā z forma. Nam genus est acceptum a mā z dīa a forma. Et sicut ex mā z forma fit vñū per essentiam: ita ex gñe z dīa: z eiq̄ bene q nō ponatur p̄iunctio: neq fiat it̄p̄oianō: sed hoc non est cā. construe sic: qre alal gressibile bipes vñū z nō multa facit: hoc tractare est alterius negocij: ex eo q partes p̄pinque nō erit cā: sed cā dicta est.

Est aut vna oīo enūciatiua que vñū de vno significat: uel coniunctione vna. Plures autē que plura: z non vnum: uel inconiuncte.

Hic manifestat primam diuisionē: quātuz ad hoc: qd dixit q enūciatio est vna: z q enūciatio plures est ei opposita: ostēdit similiter quid est enūciatio plures. Dicit ergo q enūciatio vna absolute est: ut illa que si significat vñū de vno. Alia est s̄m quid. s. p̄iunctione vna: per oppositū est enūciatio plures: que plura si

gnificat z nō vnum: qz opponit p̄mo mō vnitatis: uel ex eo q absqz p̄iunctioe p̄ferunt. Cū debes notare s̄m Boetij: q vnitās z pluralitas attēdunt a parte rei. similiter z compositū a parte uocis. Et ideo dicit Boetius q est quedā enūciatio vna simplex: ut homo currit: alia vna z cōposita: ut alal rōnale mortale. Alia est simplex z plures ut canis currit. Alia est plures z cōposita: ut sortes musicus ambulat. Et s̄m hoc enūciatio que est p̄iunctioe vna erit vna ut animal rōnale mortale: sed hoc nō est de intētiōe p̄bi: q ista animal rōnale mortale sit p̄iunctione vna: immo bñ est vna simpliciter. ppter hoc dicendum est aliter: q ipse inuit hic z uult declarare diuisionē suam primam. s. q sit aliqua enūciatio vna z alia sit p̄iunctione vna. z similiter q enūciatio plures est ei opposita: z declarat que sit plures. dicit ergo p̄mo: q enūciatio vna est que vñū de vno significat: z hoc si ue sit vnum nomen siue sit plura noia solum q res sit vna: ut alal rōnale mortale erit vna simpliciter: cuius oppositū dicebat superius. z ppter qd animal gressibile bipes essent vñū. Alia est enūciatio coniunctione vna: que est vna s̄m quid: plures autē simpliciter ut sortes z plato currit: postea ostēdit que p̄positio est plures. Et dicit q plures est illa que significat plura: z nō vnum: ut canis currit. z iste modus pluralitatis opponit p̄mo mō vnitatis. Alia est enūciatio plures: nō solum que plura significat: sed que plura significat: que nullatenus p̄iūt p̄iungit: uel p̄iungitur: ut sortes musicus ambulans disputat. z iste modus pluralitatis opponit 2° modo vnitatis. z patet mō q secūdus modus vnitatis nō opponit p̄mo mō pluralitatis: immo simul p̄iūt esse. Itā illa que est vna p̄iunctione plures est simplr: z ita s̄m hoc possumus hēre tres modos enūciationis: ita q quedā est vna simplr: ut illa que significat vnum de vno: ut hō currit. Alia est que est plures simplr ex hoc q si significat plura: sed est vna s̄m quid: q est p̄iunctioe vna. 3^a est plures simplr in qua nō ponit p̄iunctio: ut patuit per exēplum.

Nomē ergo: z uerbū dicitio fit sola: qm non est dicere sic aliqd significante uoce enūciare: uel aliquo it̄rogātē uel nō: sed ipso p̄ferente

Hic remouet dubium excludēdo nomē z uerbum ab vnitāte enūciationis: qz dictum est: q enūciatio vna est que significat vñū de vno: posset aliquis intelligere q significaret vnum de vno sicut nomen z uerbum vñū significāt. Et ad hoc remouēdum dicit: q nomē z uerbū per se sumpta sūt sola dicitio: ita q nō enūciatio. Et declarat q nomē z uerbū nō sit enūciatio per duos modos utēdi enūciatione. Aliqñ utunt enūciatione respōdentes alicui it̄rogatiōi: ut quis legit in scolis magister. hic enūciamus aliquo it̄rogātē. Aliqñ vñū enūciamus nullo it̄rogātē: ut cum quis p̄fert nō per se: ut homo currit sed ille qui p̄fert nomē per se z uerbū per se nō enūciat aliquo it̄rogātē: quare patet q nomen per se z uerbū p̄e. se est tñ dicitio: ita q nō enūciatio: ordinari litteram sic: nomē ergo z uerbū sit sola dicitio qm non est. i. nō cōtīngit dicere: significatē. aliqd sic uoce. i. simpliciter dictione enūciante. i. enūciare uoce: vnum nomē uel vnum uerbum: uel aliquo it̄rogātē. i. sicut enūciamus respōdentes it̄rogatiōi: uel etiā nō it̄rogātē: sed ipso p̄ferētē. Quod nomē enūm: uel uerbum: ad it̄rogatiōē prolātā per se nō facit enūciationē nisi in quātum retrahit ad nomē uel uerbum in it̄rogatiōe positum: ut cuz que

Quod ex
gñe z dif
ferētia fit
et vnum

Que sit
enūciatio
vna: z q
plures

rit quis natat in mari. Respondetur piscis et subintel-
ligitur natat.

¶ Hanc autem hec quod est simplex est enūciatio: ut ali-
quid de aliquo: uel aliquid ab aliquo. Hec autem ex
his cōiuncta uelut orō quedā iā cōposita.

¶ Hic declarat primam diuisionem fin. pprias ratio-
nes partium. Dictum est enim: quod est quidam enūciatio
vna simpliciter: et quidam vna cōiunctione que est vna
fin quid dat rōnē istius distinctionis partium. Cū si-
cut dicit expōitor: vnum pōt diuidi per simplex et
compositū in arte sicut in nā. Et ideo enūciatio, que
est vna diuidit. Nam quidam est vna simpliciter que
vnu significat: et ut nō intelligat quod significet vnu si-
cut nomē uel uerbum. Ad hoc remouendum dicit quod
aliquid de aliquo. i. per modū compositionis: uel ali-
quid ab aliquo. i. per modū diuisionis. Et postea dicit
quod hec. i. alia enūciatio cōiuncta ex his. i. ut oratio cō-
posita que est vna cōiunctione.

¶ Est autem simplex enūciatio uox significatiua
de eo quod est aliquid: uel nō est: quē admodum
tēpora diuisa sunt. Affirmatio uero est enūcia-
tio alicuius de aliquo: negatio uero enūciatio
alicuius ab aliquo.

¶ Hic ponit secundam diuisionē que fuit: quod enūciati-
onum alia affirmatiua alia negatiua. Et dicit expōi-
tor quod hec diuisio cōpetit enūciationi simplici princi-
paliter. et per posterius enūciationi cōpositae. Et ideo
ad accipiendam rōnem istius diuisionis dicit quod sim-
plex enūciatio est uox significatiua de eo quod est ali-
quid quod pertinet ad affirmationē: uel non est aliquid:
quod pertinet ad negationem: et ut hoc solum nō itelli-
gat in pñti ipse addit quemadmodū tempora sunt
diuisa. i. in pñti et futuro: sicut in pñti. Et statim ip-
se diffinit istas spēs. scilicet affirmationem uel negationem.
Quidam contrarium dicit quod hic phs ponit diffinitio-
nem enūciationis. Et ideo uoluerūt quod enūciatio nō
esset genus ad affirmationē et negationem: quia genus
per suas spēs nō diffinit: sed hoc falsum est: nō enim
diffinit enūciationem hic: quia iam diffinit eā: sed di-
uidit ipsam enūciationem simplices in plures dīas
que differētie sunt aliquid est uel nō est: et ille dīe pñti-
tuunt has species. scilicet affirmationem et negationē. Et
ideo diffinit istas duas spēs pñtutas per istas du-
as differētiās immediate.

¶ Quoniam autem est enūciare. et quod est esse
et quod est non esse: et quod non est esse. et quod
non est nō est esse. et circa ea que sunt extra pre-
sens tempus. Similiter omne pñgitur quod quis
affirmauerit negare: et quod quis negauerit affir-
mare. Quare manifestum est. quoniam omni
affirmationi: est opposita negatio: et omni ne-
gationi: affirmatio.

¶ Hic phs intēdit determinare de oppositione. Et i-
tēdit determinare quod cuilibet affirmationi negatio est
opposita: et e cōuerso. et hoc intēdit pcludere per du-
as diuisiones: quarum prima dat per comparisonem
ad formam et illa est data. Alia dat per comparatio-
nem ad rē: et ex hac postea pcludit: quod omni affirma-
tioni negatio est opposita. Ponit ergo diuisionē per
cōparationem ad rem. nam aliam posuit: quā diuisit
enūciationem per affirmationē et negationem. Dicit
ergo quod quatuor modis pōt enūciatio uariari. nam
pñgitur aliquando enūciare esse de eo quod est: et hoc ue-
re: ut coruus est niger. Aliquādo non esse: aliquādo
nō esse de eo quod est: ut coruus nō est albus: et hoc duo-
bus modis uere: aliquādo pñgitur enūciare esse de

eo quod nō est: ut coruus est albus: et nō esse de eo
quod est ut coruus nō est niger. Et his duobus modis sal-
se pñgitur enūciare: et nō solum hoc in presenti: imo
etiā in alijs: que sunt circa presens. i. pñti et futuro
Quare ex hoc sequitur: quod omne quod affirmauerit cō-
tingit negare: et quod quicquid quis negauerit cōtingit af-
firmare: et sequitur postquod uisum est quod pñgitur affir-
mare esse de eo quod est. et sicut de eo quod non est: et hoc
idem pñgitur negare. ergo quicquid pñgitur negare cō-
tingit affirmare: quare sequitur ulterius: quod omni affir-
mationi negatio sit opposita: et negationi affirmatio
opposita est.

¶ Est sit hoc contradictio: affirmatio: et negatio
opposite.

¶ Hic postquod dictum est quod omni affirmationi nega-
tio est opposita. Declarat hanc oppositionem. Et pri-
mo quātum ad nomē dīcēs: quod oppositio que est in-
ter affirmationem et negationem dicitur pñdictio: ita
quod ipse (ut dicit expōitor) pmo ipso sit hoc nomē.

¶ Dico autem opponi eiusdem de eodem: non au-
tem equiuoce. et quēcūq; cetera talium deter-
minauimus contra sophisticas ipotunitates.

¶ Hic auctor diffinit oppositionem que est pñdictio.
et dicit quod opponi. i. pñdictio est oppositio eiusdem
de eodē. Ad hoc enim quod sit pñdictio: opz quod sit ei-
usdem subiecti. nā hec nō est pñdictio for. currit pla-
to nō currit: et opz etiā quod sit eiusdem pñdicati. nā hec
nō esset pñdictio for. currit for. nō disputat: et opz
etiā ulterius ad hoc quod sit pñdictio: quod sit nomen
vnum et res vna et nō equiuocum. nā si sic tunc non
esset pñdictio ut canis currit et canis nō currit. et eti-
am quēcūq; determinauimus pñtra sophisticas impe-
diūt pñditionem: et illam reducit expōitor ad q-
tuor. primo quidem dicit ipse penes determinatio-
nem ad subiectum: impeditur: ut hic est albus fin-
dentes: et nō albus fin faciem. ergo est albus et nō
albus nō sequit pñdictio. 2° p determinationē ad
dītū pñdicato: ut ouum in potētia est aīal et nō est in
actu. ergo est aīal et nō est aīal: non sequitur pñdic-
tio. 3° impeditur pñdictio si sit diuersitas loci uel tē-
poris ut pluit in germania et non pluit in gallia. 4°
impedit rōne alicuius extrinseci: ut cū dicitur isti ho-
mines sunt multi in domo: et pauci in ciuitate: nō se-
quitur contradictio in hoc.

¶ Queritur Circa ea que dicta sunt de enūcia-
tione: quia dicit quod enūciationum vna
affirmatio alia negatio. Querit utrum enūciatio sit
genus ad affirmationē et negationē. Et uidet quod nō.
nam spēs dicunt esse coeque sub suo gñe: ut uult
Boetius: sed affirmatio et negatio nō sunt coeque-
ue cū ipsa affirmatio sit prior: quare uidet quod enūcia-
tio nō sit gen⁹ ad illa. **¶** 2° sic: spēs nunc debet po-
ni in diffinitione gñis: sed affirmatio et negatio po-
nunt in diffinitione enūciationis: quādo dīcēs: est autē
simplex enūciatio uox significatiua de eo quod est et
de eo quod nō est. Et per hoc quod dicit de eo quod est: uel
nō est tāgit affirmationem uel negationē: quia uidet
quod enūciatio nō sit genus ad illas spēs. scilicet affirmatio-
nē et negationem.

¶ In oppositum tñ sic arguitur: illud quod
pñdicatur de aliquibus in
quid et in plus et uniuoce dīcēs eē genus: sed enūciatio
pñdicat in quid et in plus et uniuoce de affirmatiōe et
negatione: quare patet sequitur quod sit genus: et hoc est
uerū quod est genus. **¶** Ad argumēta. Ad primū cū dī-
cēs quod spēs dicunt coeque et c. Dico ad hoc quod spēs

Ad hoc
quod sit pñ-
dictio in
exigūtu
quemac-
modū d-
cunt arif-
pmo eli-
cor

Affirma-
tio nego-
ne prior ē
q̄ ad tria

p̄nt dupliciter cōsiderari. vno mō quātum ad partici-
pationem gñis: z sic equaliter dicuntur participare: z
sic iste sunt coequae: z vna nō est prior altera. Alio
modo p̄nt species cōsiderari comparādo vnam ad
aliā: z nihil p̄hibet vnam esse priorē aliā: z sic affir-
matio pōt dici prior negatione. Est enim affirma-
tio prior negatione quo ad tria. s. quo ad uocē: quo
ad intellectū: z quo ad rem. quātū ad uocem: q̄ nega-
tio addit vnam partem: hō currit: homo nō currit.
quātum ad intellectum q̄ affirmatio est compositio
z negatio diuisio: z compositio prior est q̄ diuisio.
quantum ad rem quia affirmatio est habitus z ne-
gatio priuatio: sed habitus est ante priuationem.
¶ Ad 2^m q̄ dicit q̄ spēs non debet poni rē. conce-
do. z cū tu dicis q̄ affirmatio z negatio ponuntur in
diffinitione enūciationis. Dico q̄ nō. nam ibi (ut di-
ctū est) legēdo litteram nō diffinit enūciationē: sed
diuidit eam per istas dīas cōstituētes istas species
que sunt affirmatio z negatio.

Queritur De hoc qd dicit auctor: q̄ necesse
est oēm enūciationē esse ex uerbo
uel ex casu uerbi. Uidef silr q̄ deberet facē mētionē
de noīe sicut de uerbo. hoc soluit tripliciter. vno mō
q̄ est qdā enūciatio ex uerbis tm̄: ut currere ē moue-
ri nulla tm̄ est ex noībus tm̄: idco dixit ex uerbo. Ali-
ter dī: q̄ uerbū est pars formalis in orōne: nomē au-
tem est pars mātis. iō q̄ uerbum est pars formalis
enūciationis fecit mētionem de uerbo z nō de noīe
3° soluitur (ut dicebat) legēdo litterā q̄ q̄ dixerat q̄
est qdam enūciatio vna. crederet aliq̄s q̄ ita cēt vna
q̄ nō esset vna q̄ nō esset aliqua cōpositio: z ad hoc
remouendū dixit q̄ necesse est in enūciatione poni
uerbū uel casum uerbi: z uerbū importat cōponem
ut uisus est superius. Quare patet q̄ in enūciatioē est
cōpositio. Et diē expositor: q̄ p̄hs tacet hoc de uer-
bo infinito q̄ non facit mētionē: l̄ de casu uerbi faci-
at. Nā (ut dicit expositor) uerbū infinitū in enūciatio-
ne habet eandem vim sicut uerbum negatum: tamē
utrum hoc habeat ueritatem videbitur in p̄cipio
huius secundi libri.

Quoniam autem sunt hec quidem re-
rū vniuersalia: illa vō singularia.
Dico autē vniuersale qd in plurib⁹
natū est predicari. Singulare vō: qd
non. ut hō quidem vniuersale est:
plato vō eorum que singularia sunt.

Ista Lectio multis modis cōtinuatur ad partem
precedētē: sed cōtinua sicut dicit exposi-
tor. s. postq̄ p̄hs diffiniuit oppositionē que est affir-
mationis z negationis: in pte ista intēdit distiguere
oppositiones diuersas: ut possit cognoscere que sit
cōtradictio: z hēt duas. primo p̄mittit quādam diui-
sionē. 2° p̄sequit p̄positum. 2^a ibi [Si ergo vniulr.]
Prima in duas. p̄mo enī diuidit subiectū enūciatio-
nis: z subiectum enūciationis est nomē: uel aliqd lo-
co noīs. nomē autē est uox mētis cōceptum. i. simi-
tudinē rei representās: z iō subiectum enūciationis
diuidit fm̄ diuisionem rerū. z iō primo ponit diuissi-
onem rerū. 2° ex diuisione rerum cōcludit diuisionē
enūciationum. 2^a ibi [necesse est autē.] Prima in duas
primo diuidit subiectū per comparationē ad rem.
2° declarat mēbra. 2^a ibi [Dico autē vniulr.] Sequit il-
la p̄s [i. ergo vniulr.] In qua docet quō enūciatioēs
diuersimode opponunt: fm̄ diuersitatem subiecti: z
hēt duas. p̄ distiguit diuersos modos enūciationis
in ip̄is enūciatioib⁹ 2° ponit legē z nām opponū: oī

dens q̄liter se hnt ad ueritates z falsitates. 2^a ibi [idcir-
co qm̄ uidef.] Prima in tres. nā primo ponit opposi-
tionem cōtrariarū. 2° indefinitarū. 3° cōtradictoriarū.
2^a ibi [q̄n autem in vniulr. 3^a ibi [opponi autē.]
Prima in duas. p̄mo ostendit que sunt cōtrarie. 2° de-
clarat. 2^a ibi [Dico autē.] Sequit illa pars [Q̄n autē.] z
hēt tres. primo ponit oppōnē in indefinitis. 2° de-
clarat. 3° remouet dubiū. 2^a ibi [Dico autē nō vniulr.]
3^a ibi [i. eo q̄ vniulr.] Sequit illa p̄s [cōtrarie vō.]
z diuidit in tres. Primo ponit legē z nām cōtrariarū.
Secundo cōtradictoriarum. Tertio ip̄arum inde-
finitarum. secun ibi [quecunq̄ igitur cōtradictiones]
tertia ibi [Quecunq̄ autem vniuersalibus.] Prima
in duas: scilicet in principalem: z dubij remouitiuam.
Secunda ibi [his vō oppositas.] Sequitur illa pars
[Quecunq̄ autem] vniuersalibus.] In qua ponit
legem z materiam indefinitarum: z habet tres. Pri-
mo ostendit qualiter in definite se habent ad uerita-
tem. Secundo declarat per exempla. Tertio remo-
uet dubiū. secunda ibi [simul enim uerum est.] Ter-
tiū ibi [videbitur autem subito.] hec est diuisio lectio-
nis. ¶ Superius posuit philosoph⁹ vna diuisionē
enūciationis per vnam simpliciter z vnam cōiunctio-
ne: que fuit diuisio analogi in analogata. nam enun-
ciatio per p̄s dī de enūciatione vna simplr: z per
posterius de cōiunctione vna: postea posuit aliam di-
uisionē: peries q̄litatem q̄ diuisit enūciationem in
suas spēs. s. in affirmationem z negationē: hic inten-
dit ponere aliā diuisionem penes q̄litatem: que
dat penes subiectum enūciationis: z q̄ subiectum
enūciationis est nomē: z nomē significat cōceptū rei
in aīa ponit diuisionem fm̄ q̄ apprehēdit ab intelle-
ctu. Dicit ergo q̄ rerū qdam sunt singulares z qdam
vniulres: z statim declarat mēbra per diffinitionē plu-
res: q̄ vniulr est qd est aptum natū p̄dicari de plu-
ribus. z singulare est qd est aptum natū de vno solo
p̄dicari. s. de seipso. exemplum ponit de primo: ut
hō de sorte: sed hoc postmodū appebit in notādis.
¶ Necesse est autē enūciare: cum inest aliquid
aut non: aliquoties quidem eorum alicui que
sunt vniuersalia: aliquoties autem eorū que
sunt singularia.

¶ hic cōcludit ex p̄dictis diuisionē enūciationis: z
hoc accipies: quoniam ita est dictū: q̄ rerū alie sunt
vniulres alie singulares: z semper enūciatur aliquid
de aliqua re. necesse est q̄ aliquando enūcietur aliqd
in esse uel non in esse alicui: aliq̄n singulari z est tota
constructio suspēnsa usq̄ huc.

¶ Si ergo vniuersaliter enunciet in vniuersalitē
quoniam est: aut non est. erunt contrarie enū-
ciationes. Dico autem in vniuersali enuncia-
tione: vniuersaliter. ut omnis homo albus est
nullus homo albus est.

¶ hic docet quomodo enūciationes diuersimode
opponuntur: fm̄ diuersitatem subiecti: uerumtamen
notādū: fm̄ q̄ dicit Boet⁹ q̄ vniulr habet esse in ani-
ma: z etiā in re extra: ita q̄ res que significatur per
hominē idē determinate: sese habet ad hoc q̄ sit in ani-
ma z in re extra. iō dicit Boetius: inuēta sunt signa:
que sūt quedā determinatiōes: que faciūt ip̄m in re
extra: z q̄n attribuit p̄dicatū ip̄i uli p̄ totā mltitudi-
nē sub se p̄tentā: z iō inuēti est hoc signū oīs. aliq̄n
aut p̄dicatū remouet a tota illa multitudine: z sic est
inuēti hoc signū nullus. aliq̄n attribuit aliquod p̄di-
catū ip̄i vniulr. p̄ aliquo p̄ticulari: z sic inuēti est hoc
signū qdā sic ergo de uli. aliq̄n possum⁹ enūciare cū

Enūciatio
nis i. ex
simpliciter
vna p̄iunctio-
ne cō-
analogi
analogi
ta

Est hēt
se in aīa
in re

signo vniuersali: aliqui cum signo particulari: aliqui autem sine signo: et hec indeterminate: et indefinite: de tertio autem singulari semper enunciamus. vnde ratione singularitatis et nunquam addit sibi signum: et sic sunt quatuor modi enunciationis. scilicet vniuersalis particularis indefinitus et singularis: et secundum istos diuersos modos enuncianti diuersificat hic philosophus propositiones. ¶ Dicit ergo ad primam partem quod si aliquis enunciat in terminis vniuersalibus vniuersaliter: scilicet cum signo vniuersali: et hoc quoniam est aut non est. scilicet affirmative uel negative: tunc tales enunciationes erunt proprie: ut omnis homo est albus: nullus homo est albus: et sic de alijs consimilibus.

¶ Quia autem in vniuersalibus non vniuersaliter: non sunt proprie. Que autem significant: contingit esse proprie aliquam.

¶ Hic ostendit quod sit affirmatiue et negatiue oppositio in indefinitis. Et dicit quod quoniam de vniuersalibus affirmatiue uel negatiue aliquid: non tamen vniuersaliter non sunt contrarie sed que significant illa contingit esse contraria: illa littera multiplex exponit. Quidam enim referunt ad contrarietatem veritatis uel falsitatis: que copulatur his enunciationibus nam aliquam contingit istas esse veras: ut homo est albus: homo non est albus: et aliquam vna istarum esse veram: alia falsam ita quod potest esse quod ista erit vera: homo est albus: et hec falsa: homo non est albus: et etiam e converso: et ratione illius variationis tales videntur habere quandam contrarietatem: sed hec expositio non videtur ualere. nam philosophus hic adhuc non loquitur de veritate et falsitate: ideo alij exponunt aliter sic referentes hoc ad contrarietatem. Et dicunt que significant esse contraria. scilicet istas enunciationes. scilicet indefinite contingit eas esse proprias respectu predicati: ut homo est albus homo non est albus: contingit quod hoc quod est non albus: quod predicet ex hoc quod est niger: tamen non est necesse: quod potest esse pallidus. et quod albus et niger sunt proprie: ideo contingit illas indefinite esse proprias respectu predicatorum: sed hoc non est verum quod in fine huius libri dicitur: quod ille enunciations que sunt de propriis predicatis non sunt proprie. ¶ Preterea albi et nigri sunt propria incomplexa: et hic loquitur de propriis complexis: ideo non ualet opinio illa: propter quod expositio dicit aliter: quod ille indefinite non sunt proprie quantum ad modum: et licet quantum ad modum non sunt proprie: tamen puenit ratione significati has esse proprias: ut predicatum pueniat uel attribuat ei ratione vniuersalis forme uel naturalis materie: ut homo est animal: homo non est animal. nam rationem materiam tamen: homo est animal: sicut ista: omnis homo est animal: et homo non est animal: sicut ista: nullus homo est animal. Alij exponunt sic: quod illas indefinite contingit esse proprias per additionem signi: ut homo est albus: si addas signum vniuersale. scilicet omnis homo est albus: nullus homo est albus: et sic de alijs.

¶ Dico autem non vniuersaliter enunciare: et his que sunt vniuersalia: ut est albus homo: non est albus homo. Cum enim vniuersale sit homo: non vniuersaliter utitur enunciatione. Quia namque non vniuersale significat: sed quoniam vniuersaliter.

¶ Hic declarat dicens quod est enunciare in his que sunt vniuersalia non vniuersaliter. scilicet sine signo vniuersali: ut homo est albus homo non est albus. Nam dicit ipse: cum homo sit terminus vniuersalis: non utitur vniuersali enunciatione: nam non ponit ibi hoc signum quod significat: quoniam vniuersaliter. scilicet modum vniuersalitatis et non rem vniuersalem. vnde significat terminum cui additur stare pro quolibet suo supposito: ut omnis homo currit.

¶ In eo vero quod vniuersale predicat: id quod est vniuersale predicari vniuersaliter non est verum. Nulla enim affirmatio erit vera: in qua de vniuersali predicato: vniuersaliter predicet: ut omnis homo est omne animal.

¶ Hic remouet dubium et dicit sic: quod philosophus modo uariare ostendit enunciationem et oppositionem penes signum additum subo. Et quod forsitan crederet aliquis quod sit pos-

set variari penes signum additum predicato: hoc remouet dicens quod illud quod est vniuersale predicari vniuersaliter: non est verum: nam nulla est affirmatio que de vniuersali predicato vniuersaliter predicet: non intelligas quod aliquid predicet de vniuersali predicato: sed ipse intelligit quod nulla. scilicet falsa est illa propositio: in qua proponitur que de vniuersali predicato est predicat aliquid vniuersaliter: ut omnis homo omne animal est.

Et ideo primo queramus hoc statim: Vtrum signum possit poni in predicato? Et videtur quod non per duas rationes quas facit expositor. Nam predicatum habet rationem forme: nunc autem diuisio contingit materie per quantitatem et non forme: ideo cum signum imponitur diuisione: non poterit addi predicato: postea si adderet esset propositio falsa: ut omnis homo est omne animal: quod sequeretur quod homo esset alius.

In oppositum hoc signum omnis: est dispositio termini vniuersalis: in quantum terminus vniuersalis est. cum ergo aliquis vniuersale ponat in predicato: et signum poni poterit. ¶ Item bene dicitur: omnis homo est susceptibilis omnis discipline: et ibi in predicato ponitur hoc signum omnis: ergo etc. ¶ Ad hoc dicendum: quod signum vniuersale negatiuum bene potest addi predicato: ut omnis homo est nullus lapis: et signum particulare sit: ut homo est quoddam animal. Sed utrum signum vniuersale affirmatiuum possit addi? Dico quod sic copulatiue. scilicet utrum uere: sic est distinguendum de predicato. nam si predicatum sit superius ad subiectum: nunquam signum potest addi uere predicato. sed si predicatum sit eque uel et in minus: tunc uere potest addi si non sit signum positum in subiecto. nam hec uera est: animal est omnis homo: homo est omnis homo. sed si signum esset in subiecto: tunc esset falsa dicendo: omnis homo est omnis homo. Auctor ergo intelligit quod falsa sit in qua ponitur li omnis in subiecto: ut patet per eius exemplum: omnis homo est omne animal. ¶ Argumenta ergo que probant quod possit addi: uerum est copulatiue. Sed cum tu dicis quod hec est uera: omnis homo est susceptibilis omnis discipline. uerum est si non predicabitur ibi li omnis: sed li susceptibile. Quia si dicas: omnis homo est omne susceptibile: falsa est. Et cum probat quod non possit addi quod predicatum est forma. Dico quod non est forma: habet tamen modum forme. aliud concludit quod non possit addi uere: tamen copulatiue bene potest.

¶ Opponi autem affirmationem negationi dico per contrarium que vniuersaliter significat et idem quoniam non vniuersaliter ut omnis homo albus est: non omnis homo albus est: nullus homo albus est: quidam homo albus est.

¶ Hic determinat de oppositione contradictoria uerum. Et dicit quod enunciatio que significat vniuersaliter. scilicet vniuersaliter: sic ponitur contradictorie: et que significat particulariter et non vniuersaliter: si una earum sit affirmatiua et alia negatiua: ut omnis homo est albus: quidam homo non est albus: nihil aliud uult dicere nisi vniuersalis affirmatiua et particularis negatiua sunt contradictorie. similiter particularis affirmatiua et vniuersalis negatiua: ut quidam homo est iustus: nullus homo est iustus: et sic de alijs.

¶ Contrarie uero vniuersalem affirmationem et vniuersalem negationem: ut omnis homo iustus est: nullus homo iustus est. Quocirca has quod impossibile est si ueras esse. His uero oppositas contingit aliquam in eodem esse si multas ueras. ut non omnis homo albus est: et quidam homo albus est.

¶ Hic philosophus intendit ponere legem et nam contrariarum: ostendendo quod se habet ad ueritatem et falsitatem. Et primo repetit que sunt proprie: dicens quod contrarie sunt vniuersalis affirmatiua: et vniuersalis negatiua: ut omnis homo est albus: nullus homo est albus. Postea ponit legem dicens quod

Philosophus exponit hanc litteram,

Cur sit
prie si pos
sint esse
uere,

has trias impossibile est esse ueras: ut quidam homo currit: que opponit huic: nullus homo currit: et non omnis homo currit: que opponit huic: omnis homo currit: illas subcontrarias. si quidam homo currit: et non omnis homo currit: contingit simul esse ueras. Et dat expositor simile quod tria non possunt simul esse uere et subcontrarie possunt. et dicit quod simile est sicut in prius re: ut albedo et nigredo nunquam possunt simul esse in eodem: sed remotioe albi et nigri simul possunt esse: nam potest aliquid esse nec albus nec niger: ut puta in pallido. Similiter contrarie non possunt simul esse uere: sed remote. id est contradictorie harum que sunt subcontrarie: ille possunt simul esse uere.

¶ Quoniam igitur predicationes uniuersales sunt uniuersales: necesse est altera esse uera uel falsa: et quicunque in singularibus sunt: ut socrates est albus: non est socrates albus.

¶ Hic ostendit quod tria se habet uitas et falsitas in contradictionibus. Et nota hic quod predictio consistit in sola remotioe affirmationis per negationem: ut uniuersalis affirmatiua remouet per solam negationem. similiter uniuersalis affirmatiua remouet per uniuersalem negatiua: similiter quando utraque est singularis: quia tunc de necessitate refertur ad idem: ut sortes currit: sortes non currit. Dicit ergo philosophus quod si ne accipiant predicationes uniuersales enunciationis siue singularium: necesse est quod una sit uera et altera falsa: ita quod nunquam simul sunt uere uel simul false.

¶ Quoniam autem in uniuersalibus non uniuersaliter non semper hec uera est: illa uero falsa. Simul enim est uerum dicere: quoniam est homo albus: et quoniam non est homo albus: et est homo pulcher et non est homo pulcher. si enim fedus est non est pulcher: et si sit aliquid nodum est.

¶ Dicit expositor quod in propositionibus indefinitis affirmatio et negatio videntur contradictorie opponi: ita quod uidetur ibi affirmatio et negatio esse de eodem. Et ad hoc remouendum dicit philosophus quod quicunque dicunt de uniuersalibus non uniuersaliter: et hoc affirmatiue et negatiue: non oportet quod semper unum sit uerum et reliquum falsum. Nam bene possunt simul esse uere. Et declarat per plura exempla: ut homo est albus: homo non est albus. similiter homo est philosophus: homo non est philosophus. hec autem sunt uere: et probatur quod iste sunt uere: homo est philosophus: homo non est philosophus: et supponit illam pro uera: homo est philosophus. id est honestus. et illam probatur: homo non est philosophus: nam homo est turpis in moribus: intellige quod si est turpis non est philosophus: et sic sunt iste uere: homo est philosophus: homo non est philosophus. Similiter ille homo est pulcher: homo non est pulcher: et supponit illam pro uera: homo est pulcher. hac uero probatur: homo non est pulcher. nam aliquis homo fedus est: et si est fedus non est pulcher. Similiter iste sunt uere: aliquid est: aliquid non est: illam supponit pro uera: aliquid est. hac probatur aliquid non est: quia aliquid fit: et illud quod fit non est in rebus permanentibus ut domus.

¶ Uidebitur autem subito inconueniens esse: idcirco quoniam uidetur significare non est homo albus si idem: et hec nullus homo est albus: hec autem neque idem significat neque simul necessario.

¶ Hic remouet dubium. Dicitur est quod ille possunt simul esse uere: homo est albus: homo non est albus: dicitur quod forte hoc uidebitur inconueniens alicui. nam uidetur quod iste propositiones homo est albus: et nemo est albus: tatum ualeat: et ille non possunt simul esse uere: ergo nec iste: homo est albus: et homo non est albus. Solutio philosophus et dicit quod ille nemo est albus: et homo non est albus: non significat idem: neque sunt idem: quia nemo est albus: eadem est cum hac: nullus homo est albus: et illa: homo non est albus: non est eadem quare non ualet.

Queritur Circa illam partem: quoniam autem

sunt hec quidem rerum et. Nam cum philosophus diuidit rem per uniuersalem et particularem: uidetur quod male faciat. Nam dicit philosophus 7° macta^o quod uniuersale non est aliquid extra existens in rebus: et sic uidetur quod nulla res sit uniuersalis. Preterea in predicamentis dicitur quod omnia alia aut de primis substantiis dicunt: aut sunt in primis substantiis: sed omne quod est in prima substantia est singularis: quod patet quod omnis res sit singularis. Ad hoc dicendum breuiter quod diuisio est bona. Tamen nota ut in principio dictum est quod hic diuidunt res secundum quod significantur per nomina que nomina subiunguntur in enunciationibus. nunc autem dictum est quod nomina non significant res nisi mediante intellectu. Et ideo oportet quod illa diuisio rerum accipiat secundum quod res cadunt in intellectu: nunc autem illa que habent esse punctum in rebus intellectus potest distinguere: ut patet in lacte idem faciunt albedo et dulcedo: et intellectus potest apprehendere lac album non apprehendendo ipsum dulce. similiter rem significatam per hominem potest intellectus apprehendere secundum esse proprium quod habet in sorte: et sic dicit singularis. Alio modo possumus intelligere rem si significatam per hominem in quantum est eorum pluribus: et si significat per sortem et platonem: et ut sic intelligitur dicitur uniuersalis res et est obiectum intellectus: et ita in rebus extra omnis res sit singularis: tamen ex parte intellectus potest dici res uniuersalis: et hec dicitur res. putat cadit sub operatione intellectus: et non putat habet esse absolutum in re: et tu arguebas ac si res absolute diuideret. Unde dicit expositor quod bene patet quod hic diuidit res prout cadit in intellectu. nam statim diffinit uniuersale per operationem intellectus cum dicit: uniuersale est quod est aptum natum de pluribus predicari: predicari est quidam actus rationis. Et dicit expositor quod bene dicit: quod est aptum natum de pluribus dicit: et non dicit quod actu predictum. et nam potest esse quod uniuersale actu non predicabit de pluribus: existente solus sorte in mundo: homo erit uniuersale et tamen non predicabit de pluribus. Alio modo impeditur quod non predicabit de pluribus actu propter conditionem nature: ut patet in sole. forma enim solis de se est multiplicabilis: sed quia alia materia non est susceptibilis talis forme: ideo impeditur quod actu non predicet de pluribus sed aptitudine.

¶ Notat secundum expositor quod de uniuersali contingit enunciare quatuor modis. Duobus putat apprehendi ab anima: et duobus putat habere esse in re extra. Unum enunciat de uniuersali putat apprehendi ab intellectu: et putat habere esse in intellectu: ut homo est species. Alio modo enunciat de eo putat apprehendi ab anima pro esse tamen quod habet in re extra: ut homo est dignissima creaturarum. sensus est quod non est aliquid homo quoniam sit dignior alijs creaturis ab homine. Alio modo enunciat de uniuersali pro esse quod habet in singularibus. Et nota quod quicunque enunciamus aliquid predicatum ratione nature uniuersalis: ut quoniam attribuit ei aliquid predicatum centrale: ut homo est animal: homo est substantia: ratione autem singulari attribuit aliter predicatum aliquid accidentale: ut homo ambulat: homo est albus: et sic de alijs. Nota etiam quod de singulari enunciamus tripliciter. Unum modo putat accipere ab anima: ut sortes est indiuiduum. uel de uno solo predicat: aliquid enunciamus de singulari ratione eorum nature: ut sortes est animal. quicunque autem ratione sui ipsius: ut sortes ambulat.

¶ Manifestum est autem quoniam una negatio uniuersalis affirmationis est: hoc enim idem oportet negare negationem quod affirmatio affirmauerit: et de eodem uel de aliquo singulari: uel de aliquo uniuersali: uel uniuersaliter uel non uniuersaliter. Dixit philosophus diuersos modos operationis in enunciationibus. hic

Superius dixit philosophus diuersos modos operationis in enunciationibus. hic

Quod
ultra
tur
re
exu

De
uili
git
eni
are
qu
modis

intēdit dicere q̄ vni affirmationi vna negatio est op-
posita. Et fm hoc habet duas. Primo ostēdit q̄ vni
us affirmationis est vna negatio. Secundo ostendit
que sit vera affirmatio z que vera negatio. Scda ibi
[Una aut affirmatio.] Prima in tres. Nam pmo pro-
ponit qd̄ intēdit. Secūdo manifestat. Tercio epilo-
gat. 2^a ibi [hoc enim idē oportet.] 3^a ibi [qm̄ igit vna
affirmatio.] Secūda istarū habet duas. Primo enī
manifestat per rōnem. Secūdo per exēpla. 2^a ibi [Di-
co aut ut socrates.] Sequit illa pars [vna aut.] z hēt
duas. Primo ostendit que sit affirmatio uel negatio
vna. Secūdo que plures. Primo ostēdit q̄ ppter mul-
titudinē suppositā sub aliquo vniūli nō impeditur
vnitas enūciationis. Secūdo ostēdit q̄ ppter multi-
tudinē significatorū impedit vnitas enūciationis. 2^a
ibi [Si vō duobus.] hec secūda pōt diuidi in q̄tuor.
Primo ostēdit q̄ vnitas uocis nō sufficit ad vnitatē
enūciatiōis. Secūdo exēplificat. Tercio pbat. Quar-
to cōcludit correlariū. 2^a ibi [ut siqs ponat.] 3^a ibi [nī
hil enī.] 4^a ibi [quare nec in his.] Sequit illa pars
[in his ergo que sunt.] Et pōt cōtinuari ad pcedētes:
sic supius dictum est de oppōne ppositionū z quo
modo verū z falsum ex opposito diuidūt enūciatio-
nem: modo ingit de quodā qd̄ posset eē dubium.
utrum illud qd̄ dictū est simplr sumat in oibus enū-
ciationibus uel non: ita q̄ modo sit veritas in oibus
uel nō. Et diuidit in duas. Primo enī pponit dissī-
militudinē in enūciationibus. Secūdo pbat. 2^a ibi [Se-
cūda ibi] nam si ois. Prima in duas. Primo ponit
vnam partē dissimilitudinis. Secūdo aliaz [hoc est.] p-
mo ostēdit qualiter est veritas in illis de pnti z de p-
terito. Secūdo q̄ nō est sic penitus in illis de futuro.
2^a ibi [In singularibus vō.] hec est diuisio lectionis.
Ad pnam partē sic pcedit: z dicit q̄ manifestum
est ex pdictis: quoniā vna est negatio vnus affirma-
tionis. Et dicit expositor q̄ hoc habuit hic dicere.
nam videt̄ alicui q̄ vna affirmatio plures haberet
negationes: ut istius: omnis homo est albus: z istius
similr nullus homo est albus. Et ideo ad hoc remo-
uēdum habuit hoc dicere. Et statim manifestat h-
per rōnem. z dicit hoc idē. z format expositor talem
rōnem: oportet negationē negare illud idē p dica-
tum qd̄ affirmatio affirmauerat: z de eodem subie-
cto siue illud subiectū sit vniūle sumptū vniuersalit̄:
uel non: siue sit etiam singulare: z hoc nō cōtingit ni-
si vnomodo. scilicet q̄ negatio neget illud qd̄ affirma-
tio posuit: z nihil aliud: ergo vni affirmationi oppo-
nit vna sola negatio. Alii format rōnem hic sic: om-
nis illa negatio que negat idē p dictū de eodē sub-
iecto qd̄ affirmatio affirmauerat est vna respectu illi-
us affirmationis: sed ois negatio negat idē p dica-
tum de eodē subiecto qd̄ affirmabat affirmatio: er-
go ois negatio est vna respectu illius affirmationis.
maior videt̄ tenere postq̄ illud idē negat negatio:
qd̄ affirmabat affirmatio: z de eodē subiecto silit̄.
Dico aut ut est soc. alb^o: nō est soc. alb^o. Si au-
tē aliqd̄ aliud: uel de eodē uel de alio idē nō est
opposita: sed ab ea diuersa. Ihuic vō que ē ois
hō alb^o est: pdictio est illa que est nō ois hō al-
bus est. Illa vō que est alius hō albus est: illa
que est: nullus hō albus est. illi aut que est: hō
albus est: illa que est nō est homo albus.
hic declarat per exēpla: z pmo in singularibus z di-
cit q̄ huic: socrates est albus: sola opponit̄ hec. scilicet
socrates nō est albus: tanq̄ eius ppta negatio. Et di-
cit phus q̄ si ēt aliqd̄ p dictum uel aliud subiectū

nō ēt negatio opposita: sed ēt ab ea diuersa: ut ista
socrates nō est musicus. non est negatio istius: socra-
tes est albus. declarat postea in terminis vniūlibus:
z dicit q̄ huic: ois homo est albus. est negatio ppta
nō ois homo est albus: que egpollet piculari nega-
tiue: z huic: alius homo est albus: opponitur. nullus
homo est albus. Et dicit similr q̄ huic: homo est al-
bus. opponit ut negatio: homo nō est albus. Sed
videt̄ q̄ hic male dicat. nam (ut visum est supra) due
indefinite possunt eē simul vere: sed ille que opponit̄
tur tanq̄ affirmatio z negatio. i. p contradictorie nunq̄
possunt simul eē vere: q̄re videt̄ q̄ male dicat. Ad
hoc dicēdum q̄ ille due: homo est albus: z hō nō est
albus: de virtute locutionis non cōtradict̄: sed dicē-
dum q̄ phus intellexit q̄ sunt cōtradictorie referen-
do ad idē suppositū: ut dicamus: hō est albus: pro
forte hō nō est albus: pro eodē. scilicet pro forte. Et hoc
nō est de virtute locutionis: q̄ de v̄tute sermonis nō
stat hō magis pro forte q̄ pro platone. Unde de v̄r-
tute sermonis nō sunt pdictorie: sed solum indefini-
te subcontrarie.

Obiectio

Solutio,

qm̄ igit vna affirmatio vni negationi oppo-
nit̄ pdictorie: z que sūt he dictū est. Et qm̄ alie
sunt p̄rie: alie pdictorie. z que sunt he dictū est
z qm̄ non ois vera uel falsa cōtradictio: z qua-
re z quando vera uel falsa est.

hic epilogat qd̄ dictū est: z dicit q̄ ex pdictis patet
q̄ vni affirmationi vna est negatio opposita: z q̄ op-
positarū affirmationū z negationū alie sunt p̄trarie:
alie pdictorie. z dictū fuit que sint utreque: z dictū
est q̄ ois pdictio est vera uel falsa: z sumit hic large p-
dictio pro q̄libet oppōne affirmationis z negatiōis
Nam in vera p̄dictione semp vna pars est vera alte-
ra falsa: z in indefinitis ambe pnt eē vere: z in p̄trari-
is ambe simul false (ut visum est.)

Una aut affirmatio est uel negatio: que vnus
de vno significat. uel cū sit vniūle vniūl: nō
silit̄: ut ois hō alb^o est: nō ois hō alb^o est. Et idē al-
bus nō est hō alb^o: nullus hō albus est: qdam
homo albus est: si album vnum significat.

hic ostēdit que sit affirmatio z negatio vna. Et di-
cit expositor q̄ hoc supius dixerat ubi dixit: q̄ vna
est enūciatio que vnum significat: z ppter hoc indu-
cit istam partē sic. Quia in ista enūciatione in qua pre-
dicat aliqd̄ de aliquo vniūli vniūl: sub se multa p̄ti-
net. hic intēdit ostēdere q̄ nō impediāt vnitatē enun-
ciationis. scilicet q̄ ppter multitudinē que p̄tinet sub vni-
uersali non impediāt vnitas enūciationis. Dicit ergo
q̄ affirmatio vna uel negatio est que significat vnum
de vno: siue illud vniū qd̄ subiectū sit vniūle vniūl: ut
sumptū: siue nō vniūl: sed p̄ticulariter uel indefinitē:
aut etiam si subiectū sit p̄ticularē uel singulare: z po-
nit exēpla: pmo de vniūl: ut ois hō est albus: nō ois
hō est albus: nullus hō est albus: qdam hō est alb^o.
z addit quādam p̄ditionē que est necessaria ad hoc
q̄ affirmatio sit vna. Et dicit si albū vniū significet: z
p̄dictū significet plura non est affirmatio vna ul̄ ne-
gatio: sed plures. Et dicit si albū vnum significet: q̄a
in libro topicorū dicit phs q̄ albū significat albū in
uoce z albū in colore: z ita est equocum ad illa duo:
z ppter hoc dicit: si album vnum significet: aliter nō
esset vna affirmatio.

Si vō duob^o vniū nomē positū est: ex qb^o nō
est vniū: nō est vna affirmatio: nec vna negatio
hic ostēdit q̄ sola vnitas nois non requirit̄ ad vni-
tatem enūciationis: imo requit̄ vnitas rei: dicit q̄ si ali

quod nomē vnus imponat diuersis rebus ex quibus rebus non fiat vnum: nō erit affirmatio uel negatio vna. Et dicit expositor qd hoc qd dicit: ex quibus pluribus nō fit vnū. pōt dupl'r intelligi. Vno mō ad remouēdū multa p'tēta sub vniūli vno: ut hō z equus sub aīali. Et hoc nomē aīal significat vtrūq; nō h'z qd sunt multa z diuersa: sed h'z qd vniūcant in nā generis. Alio mō dicit expositor: z melius dicit ex quibus pluribus nō fit vnus: sicut ex p'tibus diffinitionis fit vnum. nam tūc bñ esset vna. uel sicut ex partibus ite-gralib' fit vniū: ut ex tecto: fūdāmēto: pariete fit vniū: sic ergo patet qd vnitas uocis non sufficit dicere vnitatem enūciationis: sed dicit expositor ad uocem tñ sufficit vnitas uocis: ut canis est nomē: z simil'r de cōsimilibus alijs.

¶ Ut si quis ponat hoc nomē tunica boī z equo. qd tunica alba est: hec non est vna negatio: nec vna affirmatio.

¶ Hic exēplificat qd dictum est. Dictū est enim qd vnitas uocis non sufficit ad vnitatem enūciationis. hic dat exēplum: ut si hoc nomen tunica imponat ad significādum boīem z equum: z tunc dicat sic: tunica est alba: uel sic: tunica nō est alba: non est affirmatio uera: nec etiam negatio: immo erunt plures.

¶ Nihil enī differt hic qd dicere: qm est homo equus albus. hoc aut nihil differt qd dicere est homo albus: z est equus albus. Si ergo be mīta significat: z sunt plures: manifestū est quonias z prima uel multa: uel nihil significat. ne qd enim est aliqs homo equus.

¶ Modo pbat hoc qd dixit. qd non sit affirmatio uel negatio vna: si dicat tunica est alba. per tale ratio nem: si tunica significet boīem z equum: z dicat tunica est alba: nihil differt ac si diceret homo z equus est albus: ergo si he due significāt multa: z sunt plures enūciationes: certum est qd prima similiter erit plures. s. tunica est alba: z significat plura aut nihil. Et dicit bene aut nihil: qd non est aliquares composita ex boīe z equo: z ita ista non pnt facere vnum significatum. Quare patet: qd tūc tunica aut significabit plura: aut nihil: qd vnum significatū non possunt facere: z hoc dicit ipse cum dicit: neq; enim est aliqs homo z equus. It. ex istis non fit vnum.

¶ Quare nec in his necesse est hanc qdē cōtradictionem ueram esse: illam vō falsam.

¶ Hic cōcludit quoddā correlarium z dicit: qd in istis affirmationibus z negationibus in quibus est nomē equocum non oportet semp alterā ueram alterā falsam esse: ut canis currit: canis non currit: non cōtradi cunt: qd negatio pōt aliqd negare qd affirmatio affir mat. Et nota qd dicit p'bus nihil differt si dicerem: tunica est alba: ac si dicerem: homo est albus: z equ' est albus. intellige qd uerum est qd nihil differt quātus ad pluralitatem: qd sicut iste due sunt plures: ita similiter ista est plures: z nō intelligas qd nihil differt quātum ad ueritatem: nam illa: homo est albus z equ' est albus: cum sit quedam copulatiua non pōt esse uera nisi utraq; pars sit uera: sed illa tunica est alba: dato qd significet illa duo: tamē pōt esse uera altera existen te uera: aliter non oportet tales p'positiones multi plices distinguere: que tamē vident distinguī: z sic bene pōt esse uera vna parte existente uera: dato qd alia sit falsa.

¶ In his ergo que sunt: z que facta sunt: necesse est affirmationē uel negationem ueram uel falsam ēē. In vniūlibus quidē vniuersaliter sem-

per hāc uerā: illam vō falsam: z in his que sūt singularia quēadmodū dictum est. In his vō que in vniuersalibus non vniuersaliter dicuntur: non est necesse. Dictum est aut z de his.

¶ Hic p'bus: qd ostēdit sup'ius quomodo uerū z falsū ex opposito diuidūt enūciationē: ingrit quoddam qd posset esse dubiū. s. utrum illud qd dictū est simil'r sumat in oībus enūciationibus uel non. i. utrū ueritas simil'r sumat in enūciationibus oībus. Et est notādum qd p'bus posuit sup'ius. tres diuisiones enūciationis. Prima fuit penes vnitatem enūciationis: quādo diuisit enūciationē in vnam simpl'r z cōiūctione vnam. Secūda diuisio fuit penes qualitatem quādo diuisit eam per affirmationem. z negationem. Tertia diuisio fuit penes quātitatē qm dixit qd enūciationum quedam est vniūlis z quedā particularis alia indēfinita: alia singularis. hic tangit quarta diuisio enūciationis fm tēpus. nam quedam est de p'senti: quedam de p'terito: quedā de futuro. Et ista diuisio pōt accipi ex his que dicta sunt sup'ius: ubi fuit dictum qd necesse est oēm contradictionē ex uerbo esse uel ex casu uerbi: z casus uerbi sunt p'teritum z futurum. pōt etiam accipi qmā diuisio enūciationum penes materiā ipsarum: z materiā p'positionūz nihil aliud est qd habitudo p'dicati ad subiectū: z illa habitudo pōt esse triplex. Uel qd p'dicatum per se insit subiecto: z sic est in materiā nāl: ut homo est aīal. Uel qd p'dicatum repugnet subiecto: z sic est in materiā im-p'possibili. uel remota: ut homo est asinus. Si vō medio modo se habeat p'dicatum ad subiectū: ita qd neq; per se insit neq; repugnet sic est in materiā de possi-bili: uel etiam cōtingēti. Nūc aut dicit expositor. his differētijs ita cōsideratis non est simile iudiciū. de ueritate z falsitate in oībus enūciationibus. vñ p'bus ostēdit ex p'dictis concludēs qd in enūciationibus que sunt de p'senti: z in illis que dicta sunt. i. finita sūt de illis de p'terito necesse est qd affirmatio uel negatio determinate sit uera uel falsa. declarat hoc in illis enūciationib' in quibus de vniūlibus subiectis aliqd vni uersal'r p'dicat: necesse est qd semp vna sit uera z altera falsa: z vna affirmatiua z altera negatiua. s. que ei opponit in quacūq; materiā. Et dicit qd similiter est in enūciationibus singularibus: qd eodē modo contradic-torie opponunt: sed dicit qd in illis enūciationib' in quibus aliqd p'dicat de vniūli nō vniūli: non est necesse qd semp vna sit uera altera falsa: qd ambe pnt ēē uere: ut dictū est: z hoc se hēt sūt in illis de futuro: sicut de p'terito uel p'nti: qd nō est necesse alterā partem ēē ueram: alterā falsam: z in indēfinitis sūt se hēt sicut in vniūlibus vniūl'r sumptis. i. p'teritijs futuro p'nti z p'terito. nam in mā nāl affirmatiua est uera negatiua falsa: ut oīs homo est aīal: est uera: nullus hō est aīal falsa est. In remota mā est ecōuerso. s. qd negatiua est uera z affirmatiua falsa. z sūt ambe p'ticulares uere sunt in mā p'tingēti in quolibet tpe: sed in singularibus futuris est quedā dissimilitudo. Nam in p'ntib' z p'teritis semp opz qd altera oppositarū sit uera: altera falsa: z hoc intelligas quātum ad mā p'tingētē: z nō quātū ad nālem z remotā. nam ibi similiter est si cutin illis de p'nti z de p'terito z futuro: z sic solus est diuersitas in illis de futuro in materiā p'tingēti: hoc ergo uersat tota intētio: utrum in singularib' de futuro p'tingēti sit necesse alterā ueram ēē alterā falsā de terminare uel nō. z Aristoteles nō facit mētionē de p'tingēti: sed solum dicit in singularibus. ex hoc dicit expositor qd singularia eueniunt contingenter. z c.

Queritur Utrum vnius affirmationis sit tñ vna negatio: ul' possint plures cē? Et videt q' plures possint eēnam videt q' istius: ois homo est albus: sit negatiua. hec: nullus homo est albus. cum in ea includat hec: quidam homo non est albus. z sic istius: omnis homo est albus: erunt iste negationes: nullus homo est albus: z qdam homo non est albus. ¶ Preterea quicqd repugnat psequēti repugnat antecedenti: sed hec qdam homo non est albus: que segtur ad illam: nullus homo est albus: repugnat huic: omnis homo est albus: ergo omnis homo est albus: repugnabit huic antecedenti: nullus homo est albus: z sic vnius affirmationis debēt esse plures negationes. ¶ Preterea dicit phus: opponi autem dico eiusdem de eodē non equoce: z sic de aliis. sed hec cum dico: nullus homo est albus: negat totum illud qd affirmat hec: omnis homo est albus: ergo videt q' sit eius pdictoria negatio. ¶ Cum hoc querit: Utrum plus neget negatio q' qd affirmet affirmatione? Et videt q' sic. Nam si dicam: ois homo est alal. hic li alal non affirmat simplr pro suis suppositis oibus. Sed si dicam: qdam homo nō est animal. iam negat alal simplr pro quolibet suo supposito: q're videt q' plus neget negatio q' affirmet affirmatio

Oppositum patet per phm in littera. Dicitur dum q' vnius affirmationis vna est tñ negatio: ita q' huius: ois homo est albus est negatio: qdam homo nō est albus: hoc dicit expozitor q' cōtradictio cōsistit in sola remotione affirmationis per negationē. vniuersis negatiua remouet per particulare affirmatiua: z sic de alijs. Sed dicit expozitor q' vniuersis negatiua non solum remouet affirmationē vniuersalem: sed etiā ultra hoc designat extremam distantiam fm quam negat totū quod affirmatio ponit: z hoc p'tinet ad rationē cōtrarietatis z non cōtradictionis. Et ideo particularis affirmatiua z particularis negatiua se habēt sicut media inter cōtraria sicut patet. z sic patet q' vniuersis negatiua non est cōtradictoria vniuersis affirmatiue. ¶ Ad argumēta dicendum. Ad primum dico q' l' vniuersis negatiua includat particulare negatiua: tamē ipsa vniuersis negatiua sup hoc addit aliqd in quātum importat non solum remotionē affirmationis: sed ulterius remouet quālibet eius partē: z ideo nō est sua cōtradictoria. ¶ Ad aliud dicendum q' l' illa: omnis homo est albus: repugnet tanq' cōtradictoria huic: qdam homo nō est albus: tamē non est cōtradictoria huic: nullus homo est albus: z causa est vīsa: q' vniuersis negatiua dist' remotionē non solum affirmationis (ut vīsum est) sed ulterius remouet totū. ¶ Ad aliud argumētum patet solutio per idem. nam cum dictū sit: q' opponi est eiusdē de eodē: verum est. z ulterius requiritur q' solum affirmatio remoueat: z non sit extrema distantia: q' tunc erūt cōtrarie (ut dictum est). ¶ Ad aliud quod queris postea utrum plus neget negatio q' affirmet affirmatio? Dico q' non. nā si plus negaret negatio q' affirmatio affirmet: tunc illud qd negarem cēt affirmatio: z sic vna negatio hēret plures affirmationes: qd falsum est. ¶ Unde nota q' negatio bñ pōt negare pro pluribus q' affirmatio affirmet: non tñ q' plus neget: nā differt dicere negare plus z negare pro pluribus: ut patet cum dicis: hō est animal. hic affirmat animal simplr non tamē affirmat nisi pro hōie: sed cum dicis homo non est alal. hic negat animal qd prius affirmabat z nō plus: tamē bene negat pro pluribus. nā negat ibi simplr pro quo

libet supposito. Per hoc patet solutio ad argumētū: cum dicis q' cūz dicis: ois homo est albus: uel est animal. postea dicis: qdam homo non est alal. ibi negat. Dico q' non negat plus: immo idem: sed tamen bene negat pro pluribus.

¶ An si ois affirmatio uel negatio vera uel falsa est: z oē necesse est esse ul' nō eē. Quare si hic futurū qdē dicat futurū aliqd. ille vō nō dicat hoc ipz manifestū est: qm necesse est verū dicere alterū ipsoz: si ois affirmatio ul' negatio vera uel falsa est: utraqz enim nō erūt fil' in talibz. ¶ Nā si verū est dicē: qm albu uel nō albu: necesse est albu eē uel nō albu. Et si est albu uel non albu: verū est uel affirmare uel negare: z si nō est: mētis: z si mētis: nō est: q're necesse est aut affirmationē: aut negationē uerā eē: uel falsā. ¶ Nā hil igit neqz ē neqz fit neqz casu neqz utrūlibet nec erit nec nō erit aliqd ptingēter sed ex necessitate oia: z nō ad utrūlibet: aut enī qui dicit verus est: aut q negat. Silr fieret uel nō fieret: utrūlibet enī nihil magis sic ul' nō sic se hz aut hēbit

Superius phus posuit dissimilitudinem inter enūciationes de futuro contingēti singularibus: z oēs alias. hic pbat illam dissimilitudines: z habet duas. Primo ostēdit q' nō se habet similit' ueritas in singularibus de futuro contingēti sicut in alijs. Secūdo ostēdit qualiter se habet ueritas in illis. 2° ibi. Igit' esse qd est. ¶ Prima in tres. Nam pma ducit ad impossibilia posito q' eodem modo sit ueritas in singularibus de futuro contingēti. Secundo repetēdo illa impossibilia docet. Tertio ostēdit illa impossibilia esse impossibilia. 2° ibi. Que ergo contingat. 3° ibi. Qd si hec non sunt possibilia. ¶ Prima in duas. Primo ostēdit q' in singularibus de futuro contingēti non sit altera pars determinate uera. Secūdo ostēdit q' utraqz potētia nō caret ueritate. q' non pōt dici q' utraqz pars sit falsa. 2° ibi. At vō nec quoniam neutrum. ¶ Prima in duas fm duas diuisiones. 2° ibi. Amplius si est album. ¶ Prima in tres. nā primo ponit quādam consequētiā. Secundo probat illam. Tertio ponit ultimam cōclusionem. 2° ibi. Quare si hic qdē dicat. 3° ibi. Nihil igit neqz est. ¶ Sequitur illa pars. At vō. Ibi ostēdit q' utraqz pars nō caret oimode ueritatis. z habet duas. Primo ponit quod intendit. Secūdo pbat. 2° ibi. Primum enim cum sit. ¶ Hec secūda in duas fm duas rationes. 2° ibi. Adhuc si ueruz est. ¶ Illa pars. Que ergo ptingit. ¶ Habet duas. Primo enim repetit inconueniētia z addit quedam alia. Secūdo docet q' illa inconueniētia sequant' ex positione. 2° ibi. Nihil enim p. habet. ¶ Hec secūda in duas. Primo enim ostēdit illa inconueniētia sequi ex positione illa: q' similr sit ueritas in illis de futuro contingēti singularibus: z hoc facta quada' ppothēsi. Secūdo sine illa ppothēsi. 2° ibi. At vō nec hoc differt. ¶ Hec est diuīsiō lectionis. ¶ Ad primam partem sic pcedit: intēdit pbat ducēdo ad inconueniētiā: q' in singularibus de futuro cōtingēti non sit affirmatio uel negatio determinate uera uel falsa. Et ponit talem consequētiā: si ois affirmatio est determinate uera uel falsa in singularibus de futuro contingēti: omne qd est necesse est esse: z qd non est necesse est non eē: z sic oia eueniūt de necessitate: z nihil a casu: z nihil ad utrūlibet. Et statim probat istam consequētiā z dicit. Quare si his quidem. ¶ z probat sic. Ponatur q' sint duo homines quorū vnus dicat

Negatio p
plurē ne
gare: p' q'
affirmet a
firmatio:
nō ut plus
negat.

In p'pōit
b' p'igēti
b' nō dicit
miare ēa
ē affirmatio
uel negatio

aliquid futurum: ut quod fortis currat: alius negat dicendo quod fortis non currat: tunc posito quod in singularibus de futuro contingenti contingit alteram esse ueram. scilicet affirmati uam uel negati uam: sequitur de necessitate quod alter eorum dicat uerum. nam utraq; uera in singularibus non potest esse: sed solum in indefinitis: et si alter eorum dicat uerum: sequitur quod necesse est determinare alterum esse uel non esse. Et hoc probat: quia illa duo uertibiliter se habent. scilicet quod sit uerum: et quod ita sit in re: et hoc declarat dicens quod si uerum est dicere quod album sit de necessitate: sequitur quod ita sit in re: et si uerum est negare: tunc de necessitate oportet quod ita sit in re: et e converso. scilicet si una sit in re de necessitate sequitur quod sit uerum affirmare uel negare. Eadem conuertibilitas est in falso. quia si aliquis mentitur dicens falsum: de necessitate sequitur quod ita non sit in re sicut ipse affirmat uel negat. Sic si ita non est in re: mentitur quia conuertibiliter se habent. Sequitur ergo breuiter quod si ois affirmatio uel negatio in singularibus de futuro contingenti sit uera uel falsa: oportet quod negas uel affirmas determinate dicat uerum uel falsum: et sic oportet oia determinate esse uel non esse. Et ex hoc concludit ulterius quod oia erunt uel essent de necessitate et nihil a casu uel ad utrumlibet: et sic probatur contingendum. Dicit expostor triplex est genus contingendum. Est quoddam contingens ut in paucioribus: ut inuentio thesauri in horreo. Aliud est contingens ut in pluribus: ut hominem canescere in senectute. Aliud est contingens ad utrumlibet: ut quod fortis currat uel non currat: et sic dicit quod oia istorum contingendum deperiret. Et dicit nihil actu est quantum ad ipsam contingendum que permanet nec sit quantum ad introductionem earum in fieri: nec a tali quantum ad ea que sunt in minori parte: siue in paucioribus: nec ad utrumlibet esse uel non esse. Et ita si oia de necessitate sunt nihil ad utrumlibet erit. Et statim manifestat quomodo ex predicta hypothese sequitur quod nihil sit ad utrumlibet nam si ois affirmatio uel negatio determinate sit uera: oportet quod ille qui affirmat uel ille qui negat dicat uerum: sed si esset ad utrumlibet falsum fieret et non fieret: nam dicit ipse: ad utrumlibet est quod non magis sic uel sic se habet. Et ordinata sic istam illam: sed ex necessitate oia: et nihil ad utrumlibet. nam si ad utrumlibet falsum fieret et non fieret: nam utrumlibet est. Postea iterum dicit: aut enim qui dicit. i. affirmat uerum est: aut qui negat. Et dicit expostor quod prius non includit expresse contingens ut in pluribus duplici ratione. primo quod tale contingens non includat quia altera oppositarum determinate sit uera et altera falsa: quod est dictum quod in illo contingenti quod se habet ut in pluribus bene potest dici altera uera altera falsa. Secundo quod remoto contingenti quod est in paucioribus remouetur per consequens contingens quod est in pluribus et respectu illius quod semper est: se habet ut in paucioribus et in minori parte. Et nota quod differentia est inter casum et fortunam. nam casus est cum aliquid euenit alicui non tamen cum intentione: ut si quis fodiat horreum et inueniat thesaurum casus est: nam non intendebat inuenire thesaurum. Sed fortuna est cum aduenit aliquid cum intentione: ut si quis uadat ad bellum ipse uadit ut sibi bene accadat: et ideo si bene accedit fortuna erit et non casus. Amplius autem si est album nunc: uerum erat dicere prius quoniam erit album: quare semper uerum fuit dicere quodlibet eorum que facta sunt: quoniam est uel erit: non potest hoc non esse uel non futurum esse. quod autem non potuit non fieri impossibile est non fieri. et quod impossibile est non fieri: necesse est fieri. Quia ergo que futura sunt:

necesse est fieri. Nihil igitur utrumlibet erit: neque casum nam si a casu: non ex necessitate.

Hic ponit secundam rationem ad probandum quod non similiter se habet ueritas in enunciationibus de futuro contingenti: sicut in alijs ducendo ad impossibile. Et hoc sic: si aliquid est uerum modo de presentibus: ut aliquid est album. primo fuit uerum dicere quoniam erit album: et hoc autem unum dicitur: uel ante mille annos: et sic uerum fuit dicere de quolibet quoniam est uel erit: nec potest non esse: uel non futurum esse. in non fieri. Et si non potest non fieri: impossibile est non fieri. et si impossibile est non fieri: necesse est fieri: ut patet inferius: et si necesse est fieri: tunc nihil sit a casu: nec ad utrumlibet: sed omnia ex necessitate.

Et uero nec quoniam neutrum uerum est contingit dicere: ut quoniam neque erit neque non erit. Primum enim cum sit affirmatio falsa: erit negatio non uera. Et cum hec sit falsa: contingit affirmationem non esse ueram.

Hic ostendit quod ueritas non est neganda in singularibus de futuro contingenti simpliciter. i. non est dicendum quod neutra pars sit uera. Et primo proponit quod intendit dicens: quod sicut in istis singularibus de futuro contingenti non est uerum dicere quod altera pars determinate sit uera altera falsa: sic non contingit uere dicere quod neutra sit uera. scilicet neque erit neque non erit. i. neque affirmatiua neque negatiua: dicit neque erit. i. quod affirmatio non sit uera: neque non erit quantum ad negationem. Primum autem probat hoc. scilicet quod utraq; pars non careat ueritate duabus rationibus. Prima est prima quam notat hic expostor quod affirmatio et negatio diuidunt uerum et falsum: quod patet ex diuisione ueri et falsi: quod nihil quod est uerum esse quod est: uel non esse quod non est: sed nihil aliud est falsum quam enunciare esse quod non est: uel non esse quod est: et sic oportet quod semper si affirmatio sit falsa negatio sit uera: et e converso. sed prima predictam positionem affirmatio erit falsa negatione existere non uera. i. falsa: quia non uerum et falsum idem ualent: et similiter falsa negatio affirmatione existere non uera. i. falsa: ergo impossibile est quod utraq; pars careat ueritate: quod sequetur: quod duce contradicторie essent falsae: quod est contra illud principium de quolibet affirmatio uel negatio: et de nullo simul.

Ad hec si uerum est dicere: quoniam album est et magnum: oportet utrumque esse. Si uero erit cras oportet esse cras. Si autem neque erit: neque non erit cras: non erit utrumlibet: ut est nauale bellum: oportet enim neque fieri nauale bellum: neque non fieri.

Hic probat per secundam rationem que talis est. Intendit prius quod si uerum est dicere quod aliquid sit magnum et album: sequitur utrumque esse. scilicet quod sit magnum et album: et similiter in futuro sicut in presenti. Nam ad hoc quod dico cras erit: sequitur cras esse: et si non est cras: falsum est dicere quoniam erit cras: ergo si predicta positio sit uera dices quod neque erit neque non erit: oportebit neque fieri neque non fieri: et sic omnia de necessitate erunt: et nihil ad utrumlibet: quod falsum est.

Que ergo contingunt inconuenientia hec sunt: et huiusmodi in alia. Si ois affirmationis et negationis uel in his que in uniuersalibus dicuntur ut uniuersaliter uel in his que sunt singularia: necesse est oppositarum hanc ueram esse illam uero falsam: nihil autem utrumlibet esse in his que sunt: sed oia esse: uel fieri ex necessitate. Quare non oportebit neque contingere neque negociari: quoniam si hoc facimus erit hoc. Si uero non hoc: non erit hoc.

Triplex
genus con
tingentius

Primo ca
sus et for
tuna

Affir
matio et
negatio
indit
ta et